

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annettua lakia muutettavaksi siten, että luopujan vähimmäisikää nostetaan ja luopumistapoja ja ehtoja rajoitetaan.

Maatalouden harjoittajalle voidaan nykyisin myöntää tukea maatilän sukupolvenvaihdoksen tai peltojen lisäalueluovutuksen perusteella. Lisäksi porotalouden harjoittajalle voidaan myöntää tukea joko pelkästään porojen tai porojen ja porotilan luovutuksen perusteella.

Jos maatilasta luovutaan toteuttamalla sukupolvenvaihdos, vähimmäisikä on lähisuku-laisten välisissä luopumisissa 56 vuotta ja muissa 60 vuotta. Ikärajat määräytyvät vastaavalla tavalla, kun pellot luovutetaan lisäalueeksi toiselle viljelijälle. Porotalouden harjoittajien vähimmäisluopumisikä on 56 vuotta. Sukupolvenvaihdoksissa tavoitteena on luovuttaa nuorelle jatkajalle elinkelpoinen maatila. Lisäalueluovutusten tavoitteena taas on parantaa olemassa olevien maatilojen rakennetta tilakokoa kasvattamalla.

Luopujan vähimmäisikä luopumistuen saamiseksi sukupolvenvaihdoksen perusteella ehdotetaan nostettavaksi 59 vuoteen, jos luovutuksensaaja on luopujan lähisukulainen. Ikärajan nosto koskisi vuonna 2014 jätettäviä hakemuksia. Luovutettavan maatilän elinkelpoisuuden arviointia tiukennettaisiin jo vuonna 2013. Elinkeinosta saatavien vuotuisien tulojen vähimmäismäärä nostettaisiin 10 000 eurosta 15 000 euroon.

Luopumistavoista ehdotetaan poistettavaksi mahdollisuus luovuttaa pellot lisäalueeksi toiselle viljelijälle. Lisäalueluovutus luopumistapana poistuisi vuoden 2013 alusta. Aloitettut sukupolvenvaihdokset voitaisiin kuitenkin toteuttaa loppuun lisäalueluovutuksinkin.

Lisäksi tehtäisiin säädösviittauksista johtuvat muutokset.

Ehdotettu laki liittyy vuoden 2013 talousarvioehdotukseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2013 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Maatalouden harjoittajat ovat voineet 1970-luvun puolivälistä lähtien luopua maataloudesta ennen vanhuuseläkeiän saavuttamista erityisten viljelijöille tarkoitettujen varhaiseläkejärjestelyjen avulla, joiden kustannukset on maksettu valtion varoista.

Tavoitteena on ollut toisaalta aikaistaa maatilojen sukupolvenvaihdoksia siten, että tila siirretään seuraavalle sukupolvelle mahdollisimman varhain ja oikea-aikaisesti tilan kehittämisen kannalta. Toisaalta tukea on käytetty maatalouden rakenteen parantamiseen tilakoon suurentamiseksi.

Tukijärjestelmät ovat olleet määräaikaista ja niitä uusittaessa on aina otettu huomioon kulloisetkin maatalouden harjoittamiseen liittyvät olosuhteet sekä sosiaaliset näkökohdat kuten ikääntyvän viljelijäväestön toimeentulon turvaaminen. Lisäksi huomioon on otettu myös yleinen taloudellinen tilanne samoin kuin sosiaaliturvan ja eläkejärjestelmien yleinen kehitys maassa.

Suomen liittyttyä Euroopan unioniin (EU) tukijärjestelmät on lisäksi sopeutettu EU:n lainsäädäntöön.

2 Nykytila**2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö**

Lainsäädäntö EU:n aikana

Voimassa oleva luopumisjärjestelmä perustuu maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annettuun lakiin (612/2006), joka tuli voimaan vuoden 2007 alusta. Lakia sovelletaan luopumisiin, jotka toteutetaan vuosina 2007—2014. Alun perin laki koski vuosina 2007—2010 toteutettuja luopumisia, mutta luopumisaikaa jatkettiin lailla 1787/2009 vuoden 2014 loppuun samalla, kun lakiin tehtiin eräitä tuen saannin edellytyksiä koskevia muutoksia. Jollei lakia muuteta siten, että luopumisen toteuttamisaikaa jatketaan, vuoden 2014 jälkeen luopuminen tuen avulla maatalouden harjoittamisesta ei enää ole mahdollista.

Luopumistukijärjestelmä koskee maatalousyrittäjiä, joka harjoittavat maataloutta omaan tai yhteiseen lukuun itse työhön osallistuen. Tietyin edellytyksin maataloutta voi harjoittaa myös avoimessa yhtiössä, kommandiittiyhtiössä ja osakeyhtiössä. Lisäksi luopumistukijärjestelmä koskee maatalousyrittäjän puolisoa.

Tuen saadakseen maatalousyrittäjän ja hänen puolisonsa on luovuttava pysyvästi kaupallisen maatalouden harjoittamisesta. Edellytyksenä on, että luopuja tai hänen puolisonsa on omistanut kokonaan tai osaksi sen maatilaa, jolla luopuminen toteutetaan. Myös maatalousyrittäjän leski tai työkyvyttömyyseläkettä saavan maatalousyrittäjän puoliso voi tulla kysymykseen luopumistuen saajana. Yhtiön lukuun harjoitetusta toiminnasta voi luopua luopumistukijärjestelmän ehdoin, jos luopumisen kohteena oleva maatila on ennen luopumista ollut yhtiön omistuksessa ja hallinnassa.

Maatalousyrittäjän edellytetään harjoittaneen maataloutta luopumista edeltävän kymmenen vuoden ajan siten, että hän on vähintään viiden vuoden ajan välittömästi ennen luopumista ollut vakuutettu maatalousyrittäjänä maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006), jäljempänä MYEL, nojalla.

Luopumisella tarkoitetaan maatalouden harjoittamisen lopettamista siten, että luopuja toteuttaa maatilallaan sukupolvenvaihdoksen luovuttamalla maatilaa peltomaan ja tuotantorakennukset tilanpidon jatkajalle taikka luovuttaa omistamansa maatilaa peltomaan lisäalueeksi. Sukupolvenvaihdos on mahdollinen myös harjoitettaessa maataloutta yhtiömuotoisesti. Porotalouden harjoittaja voi toteuttaa porotilalla tai siihen verrattavalla muulla tilalla sukupolvenvaihdoksen luovuttamalla tuotantorakennukset ja -rakennelmat sekä omistamansa porot porotalouden jatkajalle tai omistamansa porot lisäporoiksi toiselle porotalouden harjoittajalle. Luopumistapoihin kuului alun perin myös kahden vuoden ajan eli vuosina 2007 ja 2008 pellon vuokraus lisäalueeksi. Vuokraustavan oli tarkoitus poistua kokonaan vuodesta 2009 alkaen. Lisäaluevuokraus palautettiin kuitenkin

vuoden 2011 alusta, mutta poistettiin uudelleen vuoden 2012 alusta.

Varsinaisena luopumisajankohtana pidetään ajankohtaa, jolloin luovutuskirja tai vuokrasopimus on allekirjoitettu ja maatilán tai pellón hallinta on siirtynyt luovutuksensaajalle. Jos hallinta siirtyy vasta allekirjoituspäivän jälkeen, hallinnan siirtymispäivä on luopumisajankohta.

Vähimmäisluopumisikä eli ikä, josta tukea voidaan aikaisintaan alkaa maksaa, on eriytetty luopumistavan ja luovutuksensaajan mukaan.

Sinä aikana, jona Suomi on ollut EU:n jäsen, luopumistukijärjestelmä on ollut sopeutettuna unionin lainsäädäntöön. Alun perin tämä tehtiin maatalousyrittäjien luopumistuesta annetulla lailla (1293/1994), jossa luopujan vähimmäisiäksi oli säädetty 55 vuotta. Jatkettaessa tukijärjestelmää lailla 593/2002 vuosiksi 2003—2006 hallitus esitti ikärajan nostettavaksi kauttaaltaan 57 vuoteen (HE 246/2001 vp), mutta eduskuntakäsittelyssä päädyttiin ikärajojen porrastamiseen luopumisvuoden ja luopumistavan mukaan siten, että se vaihteli 55 ja 60 vuoden välillä luopumistavan mukaan. Porotalouden harjoittajien ikäraja 55 vuotta jätettiin ennalleen, mutta vähimmäisikä nostettiin 56 vuoteen vuodesta 2005 alkaen luopumisen perustuessa sukupolvenvaihdokseen, 57 vuoteen vuodesta 2003 alkaen luopumisen perustessa peltojen luovutukseen lisäalueeksi ja 60 vuoteen vuodesta 2004 alkaen luopumisen perustuessa peltojen vuokraukseen lisäalueeksi.

Jatkettaessa tukijärjestelmää vuosiksi 2007—2010 ja uusittaessa laki kokonaan eriytettiin ikäraja paitsi luopumistavan, myös luopujan ja luovutuksensaajan välisen sukulaisuuden perusteella. Uudessa laissa vähimmäisiäksi säädettiin 56 vuotta, jos tilan pellot ja rakennukset luovutettiin sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi tai pellot luovuttiin lisäalueeksi toiseen maatalaan ja luovutuksensaaja oli luopujan lähisukulainen. Sama ikäraja koski myös luopujia, jotka luovuttivat porot. Jos pellot luovutettiin lisäalueeksi muulle henkilölle kuin lähisukulaiselle vuosina 2007 tai 2008, luopujan vähimmäisikä oli 57 vuotta. Kaikkein korkein eli 60 vuotta vähimmäisikä oli, jos luopuminen

tapahtui toteuttamalla sukupolvenvaihdos peltojen ja rakennusten luovuttamisella tai luovuttamalla pellot lisäalueeksi vuosina 2009 ja 2010 ja luovutuksensaajana oli muu henkilö kuin luopujan lähisukulainen. Luopumisen vähimmäisikä on ollut 60 vuotta myös lisäaluevuokrauksissa silloin, kun tämä luopumistapa on ollut käytössä.

Jatkettaessa tukijärjestelmää vuosiksi 2011—2014 luopumisiät lähisukulaisten ja muiden kuin lähisukulaisten välisissä sukupolvenvaihdosluovutuksissa säilyivät ennallaan eli 56 vuotena ja 60 vuotena. Luovutettaessa pelto lisämaaksi muulle kuin lähisukulaiselle luopumisikä on 60 vuotta, ja luovutettaessa maatilán koko peltomaa lähisukulaiselle hänen tai hänen puolisonsa maatalaan luopumisikä on 56 vuotta. Porotalouden luopumisissa luopumisikä on aina 56 vuotta. Luopujaa nuorempi puoliso ja tilanpitoon osallistuva nuorempi sisarus voivat luopua viisi vuotta ennen varsinaista luopumisikää, jos heidän kanssaan luopuvalla puolisoilla tai sisaruksella on oikeus luopumistukeen, mutta tuen maksu heillekin alkaa vasta edellä mainittujen vähimmäisikäen täytyttyä. Oikeus luopua viisi vuotta ennen varsinaista luopumisikää koskee myös maatalousyrittäjän leskeä ja työkyvyttömän maatalousyrittäjän puolisoa.

Luopuminen on kuitenkin aina toteutettava ennen kuin luopuja täyttää 63 vuotta.

Luovutuksensaajalta sukupolvenvaihdoksessa edellytetään riittävää ammatillista pätevyyttä, enintään 39 vuoden ikää, muusta kuin maatilataloudesta ja maatilalta käsin harjoitetusta maatilatalouden liitännäistoiminnasta saatujen pysyväisluonteisten tulot rajoittumista enintään 60 000 euroon vuodessa ja sitoumista viljellä maatilaa asuen sillä tai sellaisella etäisyydellä siitä, että luovutuksensaaja voi vastata maatalouden harjoittamisesta ja osallistua maatilán töihin säännöllisesti siten, että maatila tulee asianmukaisesti hoidetuksi huomioon ottaen eläinsuojelulain (247/1996) säännökset ja muut vastaavat säännökset. Sitoumuksen on katettava aika, jona luopumistukea maksetaan, kuitenkin vähintään viisi vuotta. Luovutuksensaajan on myös elinkeinosuunnitelmalla osoitettava, että luopumisen kohteena oleva maatila tai hänelle muodostuva maatila on taloudellisesti

elinkelpoinen ja että maatilalan yritystoiminnasta voi saada luopumista seuraavien viiden vuoden ajan kunakin vuonna tuloa vähintään 10 000 euroa kutakin luovutuksensaajaa tai luovutuksensaajana olevaa avioparia kohden. Lisäksi luovutuksensaajalle muodostuvalta maatilalta edellytetään, että sen voidaan katsoa täyttävän tuotantosuuntansa mukaiset muun lainsäädännön vaatimukset, jotka koskevat ympäristöä ja eläintensuojelua sekä eräitä muita seikkoja. Osasta mainittuja edellytyksiä luovutuksensaaja voi antaa sitoumuksen täyttää ne viimeistään luopumista seuraavien kahden tai kolmen kalenterivuoden aikana.

Lisäalueen luovutuksensaajalta edellytetään maatalouden harjoittamista maatilalla, johon luopujan pelto tulee lisämaaksi, enintään 49 vuoden ikää, MYEL:n mukaista vähimmäiseläketurvan tuottavan vakuutuksen ottamista maatilatalouden harjoittajana ja sitoumuksesta viljellä tilaa niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan. Luovutuksensaajan maatilalan peltoalan on luovutuksen johdosta kasvetettava vähintään kahdella hehtaarilla. Lisäksi tilan on sijaittava sellaisella etäisyydellä lisämaaksi luovutetusta peltoalasta, että yhdysviljely on mahdollista.

Luopumistukea voi hakea jo vuotta ennen vähimmäisiän saavuttamista, mutta luopumistukea aletaan maksaa vasta sen jälkeen, kun luopuja on täyttänyt vähimmäisiän.

Luopumistuki muodostuu perusmäärästä ja täydennysosasta. Perusmäärää maksetaan, kunnes luopuja täyttää 63 vuotta, jolloin tuki muuttuu MYEL:n mukaiseksi vanhuuseläkkeeksi. Täydennysosaa maksetaan, kunnes luopuja täyttää 65 vuotta ja luopuja alkaa edellytysten täytyessä saada kansaneläkelain (568/2007) mukaista eläkettä. Täydennysosan maksaminen lakkaa ennen 65 vuoden ikää, jos luopujalle myönnetään työ- tai kansaneläke.

Käytäntö vuosina 2007—2012

Sukupolvenvaihdoksia toteuttavien luopujien tilat ovat hyvin erilaisia. Tuotantosuunnaltaan ne ovat olleet sekä viljatilajoita tai mui-

ta kasvinviljelytilajoita että kotieläintaloutta harjoittavia tilajoita. Maatalousyrittäjien eläkelaitos tutki kaikki vuosina 2007—2012 sukupolvenvaihdoksen toteuttanutta tilaa, jolloin ilmeni, että valtaosa, noin 75 prosenttia, oli joko lypsykarjatilajoita tai viljanviljelytilajoita. Kummankin osuus oli lähes yhtä suuri. Sen sijaan lihakarja- ja sikatilajoita oli yhteensä vain noin 16 prosenttia ja munitus- ja broilerikanaloitten osuus vain 2,5 prosenttia. Siinänsä jakauma ei juurikaan poikkeanut tuotantosuuntien yleisestä jakaumasta maataloustuotantoa harjoittavilla tiloilla.

Samalla selvitettiin myös maatilalan peltoaloja sekä maatilalta ja maatilalan liitännäiselinkeinoista saatuja tuloja. Vaikka näiden sukupolvenvaihdostilojen peltoalan keskiarvo 38,1 hehtaaria oli lähellä vuonna 2011 tuotantoa harjoittavien mautilojen peltoalan keskiarvoa 37,4 hehtaaria, hajonta peltoalassa oli suuri. Lypsykarjatilojen peltoala vaihteli 6,1 hehtaarista 243,9 hehtaariin ja viljanviljelytilojen vielä enemmän, 5,4 hehtaarista 294,5 hehtaariin. Suurimmat peltoalat ovat kuitenkin poikkeuksia, sillä alle 20 hehtaarin tilat muodostavat niinkin suuren osuuden kuin 21 prosenttia tiloista.

Myös yrittäjätuloissa oli huomattavaa vaihtelua. Vaihteluväli on etenkin maatalouden tuloissa huomattava, 2 960 ja 183 113 euron välillä siten, että keskiarvo oli 37 167 euroa. Kaikkien yrittäjätulojen vaihteluväli oli 10 843 eurosta 198 113 euroon siten, että keskiarvotulo oli 47 353 euroa.

Vallitsevana suuntauksena on ollut luopumisen kohteena olevien mautilojen ja luopujien määrän väheneminen. Tähän on vaikuttanut osaksi niiden ikäluokkien pieneneminen, joita mahdollisuus luopumistuen käyttöön on koskenut, ja osaksi yhteiskunnan ja maatalouden muusta kehityksestä johtuva mautilojen määrän väheneminen. Selkeimmin tämä kehitys näkyy tarkasteltaessa muita luopumistapoja kuin sukupolvenvaihdoksia, sillä sukupolvenvaihdoksien muutokset ovat jääneet kaikkien vähäisimmiksi.

Luopumisia on toteutettu maatilaa kohden eri luopumistapoja käyttäen vuosina 2007—2012 seuraavasti:

Vuosi	Sukupolven- vaihdos kpl	Lisäalue- luovutus kpl	Lisäalue vuokraus kpl	Poro luovutus kpl	Yhteensä kpl
2007	140	76	167	4	387
2008	385	159	388	4	936
2009	425	81	228	3	737
2010	314	45	1	3	363
2011	305	60	124	4	493
2012 (arvio)	290	50	120	4	464

Luopujien määrä on jonkin verran suurempi, koska maatilalan kohden on keskimäärin noin 1,5 luopujaa. Sukupolvenvaihdoksista noin 99 prosenttia on tapahtunut luovuttamalla koko tila lähisukulaiselle ja noin 1 prosentti siten, että luovutuksensaajana on joku muu.

Edellä olevien toteutumien vaihteluissa on kuitenkin otettava huomioon, että luopumis-

järjestelmään tehdyt muutokset aina vaikuttavat muutoksen voimaantuloa edeltävän vuoden luopumistapoihin ja määriin. Siten esimerkiksi se, onko lisäaluevuokraus ollut mukana luopumistavoissa, on vaikuttanut myös lisäaluevuovutusten määriin.

Keskimääräinen ikä, jossa luopujat ovat toteuttaneet luopumisen, on luopumistapojen välillä vaihdellut seuraavasti:

Vuosi	Sukupolven- vaihdos v.	Lisäalue- luovutus v.	Lisäalue vuokraus v.	Poro luovutus v.	Yhteensä v.
2007	57,4	58,0	59,9	58,3	58,5
2008	57,8	57,9	59,9	56,8	58,6
2009	57,9	57,9	59,8	56,3	58,4
2010	58,0	58,7	61,2	58,8	58,1
2011	58,0	59,1	60,2	58,5	58,6
2012 (arvio)	58,0	58,9	59,9	56,5	58,6
Yhteensä	57,9	58,2	59,9	57,6	58,5

Luopumisista on aiheutunut vuosina 2007—2011 ja arvioidaan aiheutuvan vuosina

2012—2020 valtiolle kustannuksia seuraavasti:

Luopumis- jakso alkaen	2007 milj.€	2008 milj.€	2009 milj.€	2010 milj.€	2011 milj.€	2012 milj.€	2013 milj.€	2014 milj.€	2015—2020 milj.€
1995	25,9	19,5	11,5	6,3	4,0	2,1	0,9	0,2	0,0
2000	19,1	18,9	17,7	14,8	9,2	4,6	2,4	1,4	1,2
2003	39,0	40,9	40,5	36,5	29,5	23,7	17,7	11,5	14,0
2007	1,8	10,4	21,2	26,3	27,9	25,4	22,1	18,7	45,7
2011	-	-	-	-	1,7	7,5	12,7	17,1	83,6
Yhteensä	85,9	89,7	90,9	84,0	72,2	63,3	55,8	48,9	144,5

Vastaavalta jaksolta Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle tukijärjestelmästä maksetta-

vat hoitokulut ovat kehittyneet ja niiden arvioidaan vielä jatkuvan seuraavasti:

Hoito kulut	2007 milj.€	2008 milj.€	2009 milj.€	2010 milj.€	2011 milj.€	2012 milj.€	2013 milj.€	2014 milj.€	2015—2020 milj.€
	2,3	2,2	2,3	2,3	2,2	2,2	2,2	2,2	12,0

Kaiken kaikkiaan maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain mukaisista luopumisista arvioidaan kokonaisuudessaan lain voimassaoloajalta aiheutuva valtiolle kustannuksia noin 270 miljoonaa euroa nykyisin tukiehdoin. Lukuun sisältyy myös tuen hallinnoinnista eläkelaitokselle maksettava korvaus.

2.2 EU:n lainsäädäntö

Luopumistuki katsotaan maatalousyrittäjien varhaiseläkkeeksi, jonka täytyy täyttää EU:n valtiontukea koskevat säännöt. EU:n komissio on antanut maa- ja metsätalouden valtiontukea koskevat suuntaviivat vuosiksi 2007–2013 (2006/C 319/01). Niiden 87 kohdan mukaan komissio katsoo varhaiseläkkeelle siirtymistä koskevan valtiontuen olevan perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan (nykyisin sopimus Euroopan unionin toiminnasta 107 artikla 3 kohta c alakohta) mukaista, jos se täyttää asetuksen (EY) N:o 1698/2005 23 artiklassa asetetut edellytykset. Komissio sallii mainitussa asetuksessa vahvistettujen enimmäismäärien ylittämisen, jos jäsenvaltio osoittaa, ettei tukea siirretä ammatissa toimiville viljelijöille.

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 1698/2005 23 artiklan 1 kohdan mukaan maatalouden varhaiseläkettä myönnetään maanviljelijöille, jotka päättävät lopettaa maataloustoiminnan harjoittamisen ja luovuttaa tilansa muille viljelijöille. Tukea on mahdollista myöntää myös maataloustyöntekijöille. Tukea saadakse luopujan on oltava luovutushetkellä vähintään 55-vuotias, muttei vielä yleisessä eläkeiässä tai oltava luovutushetkellä enintään kymmenen vuotta nuorempi kuin yleinen eläkeikä kyseisessä

jäsenvaltiossa, ja luovuttava pysyvästi kaikesta kaupallisen maatalouden harjoittamisesta. Lisäksi edellytetään, että luopuja on harjoittanut maataloutta kymmenen vuoden ajan ennen luovutusta. Tilan jatkajan on puolestaan seurattava luopujaa ryhtymällä 22 artiklan mukaisesti maatalousyrittäjäksi eli nuoreksi tilanpidon aloittajaksi tai oltava alle 50-vuotias maanviljelijä tai yksityisoikeudellinen yhteisö ja otettava haltuunsa edeltäjänsä luovuttama maatila sen koon lisäämiseksi. Artiklan 5 kohdassa edellytetään, että jos jäsenvaltio maksaa luopujalle vanhuuseläkettä, varhaiseläketuki myönnetään sen lisänä ottaen huomioon kansallisen vanhuuseläkkeen määrä. Asetuksessa säädetään myös tuen enimmäismäärästä, kun tuki myönnetään EU:n osasi rahoittamana.

EU:n komissio on hyväksynyt Suomen luopumistukijärjestelmän edellä mainitun asetuksen mukaisena valtiontukea, joka maksetaan kokonaan kansallisista varoista. Tukijärjestelmä on alun perin hyväksytty 22 päivänä marraskuuta 2006 komission päätöksellä K(2006) 5465 lopull. ja viimeksi lailla 1412/2011 muutettuna komission 5 päivänä joulukuuta 2011 antamalla päätöksellä K(2011)8965 lopull.

EU:ssa valmistaudutaan parhaillaan uuteen rahastokauteen, joka tullee koskemaan vuosia 2014—2020. Tätä varten EU:n komissio on antanut vuoden 2011 lokakuussa jäsenvaltioille luonnokset lainsäädäntökokonaisuudeksi, joka tulee koskemaan sekä yhteistä maatalouspolitiikkaa ja sen rahoitusta että maaseudun kehittämistä ja lisäksi EU:n rakennerahastoja. Komission tavoitteena on luoda keskenään yhteensopiva kokonaisuus, jossa usea eri säädös vaikuttaa toisiinsa. Maaseudun kehittämistä koskevat tukimuodot ja tuen edellytykset on kuitenkin tarkoitettu edelleen sisällyttävä maaseudun kehittämisrahastoa koskevaan asetukseen ja sitä koskevat tarkemmat säännöt komission an-

tamiin säädöksiin. Toistaiseksi asetusluonnokseen ei sisälly enää säännöksiä maatalousyrittäjien varhaiseläkejärjestelmästä.

EU:n komissio uusii myös valtioneuvoston säätönsä, joiden soveltamisaika pääosin päättyy vuoden 2013 lopussa. Komission tavoite on saada tämä työ toteutettua vuoden 2013 loppuun mennessä. Toistaiseksi luonnoksia maatalouden uusiksi valtioneuvoston säätöiksi, jotka koskevat vuoden 2013 jälkeistä aikaa, ei ole annettu jäsenvaltioille.

2.3 Nykytilan arviointi

Maatilan sukupolvenvaihdosten toteuttaminen osaksi luopumistuen avulla on ollut varsin suosittua niin kauan, kun tukijärjestelmä on ollut olemassa. Samoin sen avulla iäkkäät viljelijät ovat mieluummin luovuttaneet peltojensa omistusoikeuden vieraalle viljelijälle kuin ilman sitä. Tämä on osaltaan estänyt myös sellaisten perikuntien syntymistä, johon kuuluvan maatilan pellot ovat jääneet heikolle hoidolle joko lyhytaikaisten vuokrasopimusten tai jopa suorastaan metsityksen johdosta.

Koska elinkeinon harjoittamisesta luopuminen ja sukupolvenvaihdosten toteuttaminen ovat pitkäkestoisia toimenpiteitä, tukijärjestelmien ehdot on pyritty pitämään suhteellisen vakaina aina luopumisjakson kerrallaan. Tämä on mahdollistanut maatalousyrittäjille suunnitelmallisen tilan tai sen peltojen siirtämisen jatkajalle.

Tukijärjestelmällä on siten selkeitä etuja. Sen kustannukset suhteessa saataviin hyötyihin erityisesti tilanteessa, jossa tukien on oltava mahdollisimman kustannustehokkaita ja niiden käyttö on rajoitettava vain välttämättömään valtion menojen vähentämiseksi, altistaa kuitenkin myös nykyehtoisen luopumistukijärjestelmän uudelleen arvioinnille. Lisäksi työriin ja eläkkeisiin kohdistuvat yhteiskunnalliset paineet vaikuttavat myös luopumistukeen, joka osaltaan on myös varhaiseläke, vaikka sen tavoitteet ovatkin enemmän maatalouden rakennepolitiikassa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on tasapainottaa valtion tuloja ja menoja vähentämällä luopumistukijärjestelmästä aiheutuvia kustannuksia. Tavoitteena on toteuttaa kustannusten vähentäminen siten, että tukijärjestelmä supistetunakin mahdollisimman pitkälle edistää niitä keskeisiä tavoitteita, joita järjestelmälle on alun perin asetettu.

Luopumistukijärjestelmän tarkoituksena on ollut sukupolvenvaihdosten edistäminen siten, että maataloille saadaan riittävän varhain tilanpidon vastuulle ottava jatkaja. Toinen tavoite on ollut maatalouden rakenteen kehittäminen. Lisäksi tavoitteena on ollut turvata luopuvien maatalousyrittäjien toimeentulo siten, että maatalouden harjoittamisesta luopuminen ennen vanhuuseläkeiän saavuttamista ylipäättään on mahdollista.

Tarkoituksena on soveltamisjakson viimeisinä vuosina keskittyä ennen kaikkea sukupolvenvaihdosten edistämiseen siten, että samalla kuitenkin otetaan huomioon yhteiskunnan toisensuuntainen pyrkimys työurien pidentämiseen. Lisäksi tukijärjestelmässä säilytetään maatilan elinkelpoisuutta arvioitaessa mahdollisuus sukupolvenvaihdosten yhteydessäkin ottaa huomioon sellaiset tilanpidon jatkajan maatalousmaat, jotka sopivat yhdysviljelyyn ja joiden perusteella jatkajalle ei vielä ole myönnetty aloitustukea. Tämä osaltaan edistää maatalouden rakenteen parantamista. Tukijärjestelmässä on lisäksi tarkoitus säilyttää mahdollisuus saattaa loppuun sellaiset sukupolvenvaihdokset, joissa luopujan lapsi tai muu lähisukulainen on jo ennen kuin luopuja on saavuttanut tuen myöntämisen vähimmäisiän, aloittanut aloitustuen turvin tilanpidon yhdysviljelytätisyydellä olevalla aikaisemmin hankkimallaan tilalla siten, että luopujan tilan pellot myöhemmin luovutetaan osaksi tätä tilaa.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Pyrittäessä kustannusten vähentämiseen on tarkasteltu mahdollisuuksia sekä tukiehtoja tiukentamalla että eri luopumistapoja karsimalla päästä säästötavoitteeseen. Luopumistapoja on jäljellä enää kolme, maatilán sukupolvenvaihdos, lisämaan luovutus sekä porojen luovuttaminen. Viimeksi mainittujen vuotuinen määrä on niin vähäinen, ettei niiden poistamisella tai ehtojen muuttamisella ole juurikaan eroteltavissa olevaa kustannusvaikutusta. Lisäksi ilmeni, ettei tavoitteeseen päästä myöskään yksinomaan lopettamalla mahdollisuus luopua peltojen lisämaaluovutusten perusteella. Näin ollen myös sukupolvenvaihdosten ehtoihin on tarpeen ehdottaa muutoksia.

Sukupolvenvaihdosten määrään ja siten kustannuksiin voidaan vaikuttaa sekä kiristämällä luopujaa tai luovutuksensaajaa taikka molempia koskevia tukiedellytyksiä. Tarkastelussa kävi ilmi, että tehokkain ja selkein vaihtoehto saavuttaa riittävä kustannusvaikutus sukupolvenvaihdosluopumisten ehtoja muuttamalla oli nostaa luopujan vähimmäisikää eli ikää, josta alkaen tukea maksetaan. Tällöin tarkasteltiin sekä 56 vuoden ikärajaa lähisukulaisten välisissä että 60 vuoden ikärajaa muiden välisissä luovutuksissa. Tarvittava säästö oli saavutettavissa nostamalla ikäraja lähisukulaisten välisissä luovutuksissa neljällä vuodella eli samaksi kuin vieraiden välisissä luovutuksissa. Riittävä säästöä ei olisi saavutettavissa nostamalla myös viimeksi mainittua ikärajaa ja jättämällä samalla ikärajan nosto lähisukulaisten välisissä luovutuksissa pienemmäksi. Ikärajan nostoa kerralla neljällä vuodella pidettiin kuitenkin liian suurena, minkä vuoksi etsittiin muiden ehtojen tiukennuksella tapaa päästä vastaavaan kustannusvaikutukseen vain kolmen vuoden ikärajan nostolla. Tämä vastaisi iäkkäiden työttömien työttömyyskorvauksen jatkumisen alaikärajaan tehtyä muutosta.

Koska oikea-aikaisten sukupolvenvaihdosten turvaaminen on tukijärjestelmän ensisijainen tehtävä, kustannussäätöjen ajoittamisessa on päädytty vaihtoehtoon, jossa säästöjen toteuttaminen aloitetaan luopumalla välittömästi eli vuoden 2013 alusta lisäalueluovutuksista luopumistapana ja ikärajaa nostetaan

sukupolvenvaihdoksiin perustuvissa luopumisissa vasta vuoden 2014 alusta samalla, kun sen luovutuksensaajaa koskevia ehtoja tiukennetaan.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annettua lakia muutettavaksi siten, että vuoden 2013 alusta laista kumottaisiin lain 16 §, jossa säädetään lisäalueluovutuksista luopumistapana. Samalla muutettaisiin niitä pykälää, joissa on viittauksia kumottavaan pykälään. Parhaillaan toteutetaan kuitenkin sellaisia sukupolvenvaihdoksia, jotka on aloitettu siten, että kotitilan tuleva tilanpidon jatkaja on jo hankkinut nimiinsä sellaisen tilan, jonka nojalla hänelle on myönnetty nuoren viljelijän aloitustuki. Tällöin kotitilan tai muun lähisukulaisten maatilán hankintaa ei enää voida toteuttaa siten, että sen luovuttajille myönnettäisiin luopumistuki sukupolvenvaihdoksen perusteella, vaan luopumistapana on lisäalueen luovutus toiseen maatalaan. Tarkoitus on, että nämä sukupolvenvaihdokset voidaan ehdotetun lainmuutoksen estämättä saattaa loppuun suunnitellulla tavalla. Tämän vuoksi lakiin lisättäisiin uusi 77 a §, jossa säädettäisiin tästä mahdollisuudesta. Tukiehdot määräytyisivät osin lakiehdotuksen mukaisin säännöksiin ja osin kumottavaksi ehdotetun 16 §:n säännösten mukaisesti. Myös tämä muutos aiheuttaa muutoksia viittaussäännöksiin.

Vuoden 2014 alusta luopujien vähimmäisikä maatilán sukupolvenvaihdoksissa olisi 59 vuotta, jos luovutuksensaaja on luopujan lapsi tai muu lähisukulainen. Jos luovutuksensaaja on muu henkilö, vähimmäisikä säilyisi voimassa olevan lain mukaisena eli olisi edelleen 60 vuotta. Myös porotalouden harjoittajia koskeva ikäraja 56 vuotta jäisi ennalleen. Vaikka ikärajan nostaminen myös porotaloudessa olisi yhdensuuntainen yleisen kehityksen kanssa, porotaloudessa sukupolvenvaihdosten toteuttaminen on osoittautunut vielä vaikeammaksi kuin maataloilla. Tämän vuoksi ikärajan nostamista ei pidetä tarkoituksenmukaisena eikä sitä sen vuoksi esityksessä ehdoteta.

Jotta luopujilla olisi myös muuttuvista ikärajoista huolimatta riittävästi mahdollisuuksia maatilojensa sukupolvenvaihdosten järjestämiseen, ehdotetaan, että nykyinen vuoden aika, jona luopumistukea voi hakea ennen luopumisiän saavuttamista, pidennettäisiin kahteen vuoteen.

Lakiehdotuksen siirtymäsäännöksissä otettaisiin huomioon vireillä olevat hakemukset ja tuet, joita parhaillaan maksetaan. Hakemukset, jotka ovat tulleet vireille ennen muutoksia, käsiteltäisiin noudattaen niitä säännöksiä, jotka olivat voimassa hakemuksen tullessa vireille. Samoin henkilö, joka on jo saavuttanut luopumisiän vuonna 2013 ennen ikärajan nousua, voisi edelleen luopua vuonna 2014 siten, että luopumistuen maksaminen alkaisi 56-vuotiaana.

Sukupolvenvaihdosten ehtoja tiukennettaisiin myös siten, että maatilalta saatavaa yrittäjätuloa korotettaisiin. Nykyinen 10 000 euron vuotuinen yrittäjätulo vuodessa luovutuksensaajaa kohden ehdotetaan nostettavaksi 15 000 euroon vuoden 2013 alusta lukien. Yrittäjätulo aviopuolisoilla olisi kuitenkin edelleen yhteinen. Tämän johdosta myös valtioneuvoston asetuksella säädettävää vuotuisen poistojen vähimmäismäärää korotettaisiin nykyisestä 3 600 eurosta 5 000 euroon.

Ehdotetuissa tukijärjestelmän muutoksissa on otettu huomioon mahdollisuus, että tuki-

järjestelmää jatkettaisiin vuoden 2014 jälkeenkin huolimatta siitä, että toistaiseksi EU:n maaseudun kehittämistä koskevan lainsäädännön uudistuksen valmistelun valossa näyttääkin siltä, ettei varhaiseläkejärjestelmää EU:n lainsäädännössä ainakaan EU:n osaksi rahoittamana jatketa. Tukijärjestelmää mahdollisesti jatkettaessa nyt ehdotettuihin tukiehtoihin ei ole tarkoitus tehdä muutoksia.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset valtion talouteen

Kaikkiaan maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain mukaisista luopumistuista arvioidaan vuoden 2012 jälkeen aiheutuvan valtiolle kustannuksia yhteensä noin 270 miljoonaa euroa. Siitä vuosien 2013—2014 luopumisista, jotka toteutettaisiin voimassa olevin ehdoin, arvioidaan aiheutuvan valtiolle kustannuksia vuosina 2013—2020 yhteensä noin 113,4 miljoonaa euroa. Tukimenot kasvaisivat vuoteen 2015 asti, minkä jälkeen ne alkaisivat vähentyä. Kustannusten arvioidaan jakautuvan vuosina 2013—2018 seuraavasti:

Vuosi	2012 milj.€	2013 milj.€	2014 milj.€	2015 milj.€	2016 milj.€	2017 milj.€	2018 milj.€
Korvausmeno ilman muutosta	7,5	12,7	17,2	19,6	19,2	16,8	13,0

Ehdotetulla tavalla muutettuna tukijärjestelmästä arvioidaan aiheutuvan kustannuksia vuosina 2013—2018 yhteensä 85,2 miljoonaa euroa, jolloin vastaavana aikana valtion

kustannuksia arvioidaan säästyvän yhteensä 20,8 miljoonaa euroa. Kustannusten ja kustannussäästön arvioidaan jakautuvan seuraavasti.

Vuosi	2012 milj.€	2013 milj.€	2014 milj.€	2015 milj.€	2016 milj.€	2017 milj.€	2018 milj.€	Yhteensä milj.€
Korvausmeno muutetuin ehdoin	7,5	11,6	12,6	15,0	15,3	13,3	9,3	85,2
Erotus eli kustannussäästö	-	1,1	4,6	4,6	3,9	3,5	3,7	20,8

Jos tukijärjestelmä jatkuu, myös vuoden 2014 jälkeen myöhempinä vuosina toteutetuista luopumisesta aiheutuisi pienemmät kustannukset, kuin tukijärjestelmästä voimassa olevin ehdoin on aiheutunut. Nämäkin kustannukset jäisivät kokonaan toteutumatta, jos uusien tukien myöntäminen lakkaisi kokonaan vuoden 2014 jälkeen.

Vaikutukset yritystoimintaan

Esityksen tavoitteena on kohdistaa tukijärjestelmä ensisijaisesti elinkeipoisten maatalojen sukupolvenvaihdosten edistämiseen. Tiukentuvan yritystulovaatimuksen arvioidaan osaltaan turvaavan jatkaville tiloille riittävän elinkeinollisen perustan. Tällöin jatkajille jäisi nykyistä enemmän joustoa tuotantolosuhteiden vaihtelulle ilman, että yritystoiminnan lopettaminen olisi uhkana jo sitoumusaikana.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole juurikaan vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Luopumistukea koskevista hakemuksista harvoin hankitaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto ja hakemukset yleensä jätetään Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen asiamiehelle eikä kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Sen sijaan Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa muutoksen arvioidaan vähentävän hakemuksia vähintään 100 kappaleella vuodessa, mikä toisi vuosina 2013—2014 noin 0,5 henkilötyövuoden vähennyksen tukijärjestelmien hallintoon.

4.3 Ympäristövaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole mainittavia vaikutuksia ympäristöön. Tukijärjestelmät, joiden avulla helpotetaan lisäalueiden hankintaa, ovat yleensä jonkin verran parantaneet tukiehdot täyttävien viljelijöiden mahdollisuuksia tilanteessa, jossa usea viljelijä on kiinnostunut luopujan pelloista. Tämä on tasoittanut hintakilpailua. Tämä kuitenkin voi paitsi suosia lähellä sijaitsevan tilan viljelijää, suosia myös kauempana olevan maatalon

viljelijää, jos lähimpänä oleva ei täytä edellytyksiä tai ei tarjoa riittävästi. Mitä pitempi etäisyys maatalon talouskeskuksen ja lisämaan välillä on, sitä enemmän maatalouskooneita joudutaan kuljettamaan niiden välillä, mikä voi tuoda ympäristöänsä. Muutosten vaikutuksia ympäristöön ei kuitenkaan ole mahdollista arvioida täsmällisesti. Joka tapauksessa säilyttämällä maatalojen sukupolvenvaihdoksia edistävä tuki helpotetaan tilojen siirtämistä nuorille viljelijöille, jotka yleensä ovat väistyvää sukupolvea valmiimpia toteuttamaan myös ympäristönäkökohdat huomioon ottavia investointeja.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Käytännössä lisäalueluovutusten poistaminen luopumistavoista heikentää pienehköjen tilojen viljelijöiden mahdollisuuksia lopettaa maatalouden harjoittaminen ennen vanhuuseläkeiän saavuttamista. On mahdollista, että tämä vaikutus painottuu maan itä- ja pohjoisosiin, missä tilakoko on keskimäärin pienempi kuin maan etelä- ja länsiosissa ja tuen suhteellinen vaikutus lisäalueluovutuksiin todennäköisesti suurempi kuin muualla maassa. Toisaalta itä- ja pohjoisosissa tilojen keskinäiset etäisyydet jo nyt ovat niin pitkiä, että luopuminen lisäalueluovutuksen avulla etäisyyttä koskevat rajoitukset huomioon ottaen ei ole ollut yksinkertaista nykyisinkään. Suurin osa lisäalueluovutuksista toteutetaan nykyisin maan etelä- ja länsiosissa. Poistamalla lisäalueluopuminen luopumistavoista tämä tukimuoto ei enää ole vaikuttamassa tilakoon kasvamiseen ja siten maatalouden rakenteen parantamiseen. Toisaalta maan etelä- ja länsiosissa on lisäalueille muutoinkin kysyntää ja tilojen väliset etäisyydet sellaiset, että tilusrakenteen voi olettaa parantuvan ilman tukeakin, joskin todennäköisesti hitaammin kuin tuen avulla.

Ikärajan nostaminen sukupolvenvaihdosluopumisissa on yhteneväinen yleisen työurien pidentämisen ja eläkeiän nostamisen tavoitteen kanssa ja vaikuttaa osaltaan samansuuntaisesti. Tämä lisää myös itse tukijärjestelmän yleistä yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä, kun se ei liian jyrkästi poikkea yleisestä eläkepolitiikasta.

Maatilojen määrä Suomessa on vähentynyt jyrkästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vaikka toistaiseksi se ei olekaan vaikuttanut maataloustuotannon määriin, viitteitä kuitenkin on siitä, että tilojen lukumäärän vähentyminen entisestään voi ennen pitkää vaikuttaa myös vuotuisen maatalouden kokonaistuotantoon ja siten maataloustuotteiden omavaraisuusteeseen. Yksittäisen tukijärjestelmän vaikutusta tilamäärän kehitykseen ei ole mahdollista erikseen täsmällisesti arvioida, mutta osaltaan tuki, joka vahvistaa elinkeipoisten tilojen säilymistä ja ammattitaitoisten jatkajien saamista tiloille oikeaan aikaan, taspainottaa sellaista rakennekehitystä, joka pahimmillaan saattaa vaarantaa suomalaisen ruokahuollon.

Vaikka ehdotetut muutokset tuovatkin olennaisia muutoksia voimassaolevaan tukijärjestelmään, niiden vaikutusten jyrkkyyttä on kuitenkin esityksessä pyritty estämään toisaalta ikärajan suojasäännöksen ja toisaalta keskeneräisten sukupolvenvaihdosten loppuun saattamista koskevien säännösten avulla.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Ehdotettuja muutoksia koskevat linjaukset on tehty vuoden 2012 valtiontalouden kehyksiä suunniteltaessa ja otettu

huomioon vuoden 2013 valtion talousarvioesityksen valmistelussa.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä on pyydetty lausunto oikeusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Maatalousyritystien eläkelaitokselta, Maaseutuvirastolta, Ahvenanmaan maakuntahallitukselta, Ahvenanmaan valtionvirastolta, Varsinais-Suomen sekä Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry:ltä ja Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f:tä, Paliskuntain yhdistykseltä ja saamelaiskäräjiltä.

Ministeriöt ja Maaseutuvirasto ovat pitäneet ehdotettuja muutoksia asianmukaisina. Muissa saaduissa lausunnoissa ehdotettuihin muutoksiin on suhtauduttu varauksellisesti ja tuottajajärjestöt varsinkin vastustaneet ehdotettuja muutoksia.

Esityksen asiallista sisältöä ei ole muutettu lausuntojen johdosta, mutta siihen on tehty joitakin teknisluonteisia täsmennyksiä.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy vuoden 2013 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

3 §. Määritelmät. Pykälä sisältää laissa käytettyjen käsitteiden määritelmiä. Pykälän 1 momentin 6 kohdassa määriteltäessä kunnan maaseutuelinkeinoviranomaista on viitattu maaseutuelinkeinon hallinnosta kunnissa annetun lain (1558/1991) 3 §:n määrittelyihin. Kyseinen laki on kumottu maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa annetulla lailla (210/2010), jonka 4 §:ssä säädetään vastaavasta viranomaisesta. Viittaus ja määritelmä ehdotetaan tämän vuoksi muutettavaksi.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi myös uusi 7 kohta, jossa määriteltäisiin luopumistuen pääoma-arvo. Sillä tarkoitettaisiin luopujalle myönnetyn luopumistuen perusteella vahvistettua korvausta, joka luovutuksensaaja voidaan velvoittaa maksamaan eläkelaitokselle. Maksu on luonteeltaan luovutuksensaajan sitoumusrikkomuksesta johtuva korvaus, jonka perusteena on luopujalle myönnetty luopumistuki. Tätä korvausta on jo voimassa olevaa lakia edeltäneessä laissa nimitetty pääoma-arvoksi ja se on vakiintunut käyttöön tukijärjestelmän toteuttamisessa. Pääoma-arvosta tässä merkityksessä sää-

detään 48 ja 80 §:ssä. Jotta käsitteen luonne sellaisena kuin sitä käytetään luopumistukijärjestelmässä, ilmenisi myös laista, ehdotetaan sitä koskeva määritelmä lisättäväksi 3 §:n 1 momenttiin. Kohdan lisäämisen vuoksi on tarpeen tehdä myös 5 kohtaan säädöstekninen muutos.

4 §. Luopuminen. Pykälässä määritellään, mitä laissa tarkoitetaan luopumisella ja mikä tosiseikkojen nojalla sen toteutuminen ratkaistaan. Pykälän 1 momentin mukaan luopumisella tarkoitetaan maatalouden harjoittamisen lopettamista siten, että luopuja toteuttaa maatilallaan sukupolvenvaihdoksen luovuttamalla maatilan peltomaan ja tuotantorakennukset tilanpidon jatkajalle taikka luovuttaa omistamansa maatilan peltomaan lisäalueeksi laissa säädetyllä tavalla. Pykälän 3 momentin 1 kohdassa määritellään luopumisajankohta luonnollisten henkilöiden välisissä maatilan tai peltoalueiden luovutuksissa. Luopumisen katsotaan tapahtuneen, kun sukupolvenvaihdosluovutusta tai lisäalueluovutusta koskeva luovutuskirja on allekirjoitettu ja maatilan tai lisämaaksi luovutetun peltomaan hallintaoikeus on siirtynyt luovutuksensaajalle. Jos hallinta ei siirry luovutuskirjan allekirjoituspäivänä, katsotaan luovutuskirjan allekirjoituksen ja hallinnan siirron ajankohdista jälkimmäinen luopumisen ajankohdaksi.

Koska mahdollisuus luopua luovuttamalla pellot lisäalueeksi ehdotetaan poistettavaksi laista, ehdotetaan sitä koskevat säännökset poistettavaksi pykälän 1 momentista ja 3 momentin 1 kohdasta.

8 §. Luopujan ikää koskevat edellytykset. Pykälän 1 momentissa on säännökset luopujan vähimmäisiästä luopumistuen saamiseksi. Voimassa olevassa laissa vähimmäisikä on porrastettu luopumistavan, luopumisvuoden sekä luopuja ja luovutuksensaajan välisen sukulaisuuden perusteella. Vähimmäisikä on 56 vuotta, jos luopuminen tapahtuu luovuttamalla luopujan lapselle tai muulle lähisukulaiselle maatilan pellot ja tuotantorakennukset maatilan sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi tai luovuttamalla maatilan koko peltomaa lapselle tai muulle lähisukulaiselle luovutuksensaajan tai tämän aviopuolison maatilaa lisäalueeksi taikka jos luopuminen tapahtuu luovuttamalla porot. Vähimmäisikä

oli 57 vuotta, jos luopuminen tapahtui vuonna 2007 tai 2008 luovuttamalla muulle kuin luopujan lapselle tai lähisukulaiselle maatilan peltomaa lisäalueeksi luovutuksensaajan tai tämän aviopuolison maatilaa. Nykyisin vähimmäisikä on 60 vuotta sekä luovutettaessa muulle kuin lapselle tai muulle lähisukulaiselle maatilan pellot ja tuotantorakennukset sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi tai luovutettaessa muulle kuin edellä tarkoitettulle sukulaiselle maatilan peltomaa lisäalueeksi luovutuksensaajan tai tämän aviopuolison maatilaa.

Pykälän 2 momentin mukaan tuen saamisen edellytyksenä on kuitenkin, ettei luopuja luopumisen tapahtuessa ole täyttänyt 63 vuotta.

Lähisukulainen määritellään pykälän 3 momentissa. Lähisukulaisella tarkoitetaan luopujan lapsen aviopuolisoa, luopujan aviopuolison lasta ja tämän aviopuolisoa, luopujan veljen tai sisaren lasta ja tämän aviopuolisoa sekä luopujan aviopuolison veljen tai sisaren lasta ja tämän aviopuolisoa. Mitä 1 momentissa säädetään aviopuolisosta, sovelletaan myös 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuun henkilöön. Edellä mainittuja ikärajoja sovelletaan 4 momentin mukaan myös luopumisen tapahtuessa luovuttamalla maatilan omistavan yhtiön osuudet tai osakkeet.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että luopumistuen saamisen ikäraja lähisukulaisten välisissä maatalojen sukupolvenvaihdoksissa nostettaisiin 59 vuoteen vuoden 2014 alusta. Tällöin ikäraja olisi sama kuin mitä se tulee olemaan työttömyyskorvauksen lisäpäivien saamiseksi 500 päivän täyttymisen jälkeen. Ikärajan nostaminen tukee myös yleistä tavoitetta työurien pidentämiseksi.

15 §. Sukupolvenvaihdosluovutus. Sukupolvenvaihdoksesta luopumistapana säädetään lain 15 §:ssä. Sen 1 momenttiin sisältyvät säännökset sekä tilapitoa jatkavaa luovutuksensaajaa koskevista henkilökohtaisista edellytyksistä kuten iästä, ammattitaidosta, asumisesta ja viljelystä että luovutuksensaajalle muodostuvaa maatilaa koskevista edellytyksistä. Näihin sisältyy muun muassa pykälän 1 momentin 4 kohdan edellytys, että luovutuksensaaja elinkeinosuunnitelmalla osoittaa luopumisen kohteena olevan maati-

lan tai hänelle muodostuvan maatalan olevan taloudellisesti elinkelpoinen ja maatalan yritystoiminnasta voitavan saada luopumista seuraavien viiden vuoden ajan kunakin vuonna tuloa vähintään 10 000 euroa kutakin luovutuksensaajaa tai luovutuksensaajana olevaa avioparia kohden.

Maatalan yritystoimintaa koskeva tulovaahtimus on maataloustulon osalta varsin matala, koska edellä mainittuun vähimmäistuloon luetaan myös maatalan metsistä ja tilan liitännäistoiminnoista saatava tulo. Vaikka maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 6 §:ssä tarkoitettua nuoren viljelijän aloitustuen saamisen vähimmäisyrittäjätulo alimmillaan onkin sama eli 10 000 euroa, se kuitenkin koskee yksinomaan maataloudesta saatavaa tuloa eli luovutuksensaajalta käytännössä edellytetään tilanpidon aloittamisen tukemiseksi suurempaa yrittäjätuloa kuin tuettaessa luopujia luopumistuella. Nämä erilaiset tulorajat voivat koskea samaa sukupolvenvaihdosta. Luopumistukijärjestelmän kustannustehokkuuden parantamiseksi on tarkoituksenmukaista lähentää tilan elinkelpoisuutta koskevaa vähimmäistulovaahtimusta sekä luopujan että luovutuksensaajan tukijärjestelmässä. Vaikka laskentatavan eläkeluontoisessa luopumistuessa täytyy olla suhteellisen yksinkertainen eikä siinä voida ottaa samalla tavalla tilan erityisiä olosuhteita ja luovutuksensaajan suunnitelmia huomioon kuin aloitustuessa, on kuitenkin tarkoituksenmukaista korottaa maatilalta edellytettävää vähimmäistuloa luopumistukijärjestelmässä. Tämän vuoksi 1 momentin 4 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että luovutuksensaajan olisi elinkeinosuunnitelmalla osoitettava saavansa tilalta vähintään 15 000 euron tulon, joka voi koostua maataloudesta, metsätaloudesta ja maatilalta käsin harjoitetusta muusta yritystoiminnasta. Samalla luovutuksensaajalle muodostuvaa maatilaa täsmennettäisiin. Korotettu tuloraja koskisi vuonna 2013 ja sen jälkeen jätettyjä hakemuksia. Tulo koskisi edelleen kutakin luovutuksensaajaa erikseen. Avioparia kohden vähimmäistulo olisi kuitenkin sama kuin yhtä luovutuksensaajaa kohden. Muutos kohdentuisi erityisesti pienehköihin viljatiloihin, joilla pääasiainen toimeentulo yleensä saadaan ansiotyöstä, sekä metsävaltaisiin tiloi-

hin, joilla on huomattavan vähän peltoa. Lisäksi edellytykset maatalan jakamiseen tiukentuisivat.

16 §. *Luovutus lisäalueeksi maatalousyrittäjälle.* Voimassa olevan lain 16 §:ssä on täsmennetty, mitä tarkoitetaan maatalan peltomaan luovuttamisella lisämaaksi maatalouden harjoittamista varten yhdelle tai useammalle luovutuksensaajalle. Peltomaan luovutuksen voi toteuttaa osina tai kokonaan. Pykälään sisältyvät myös luovutuksensaajaa ja luovutusta koskevat edellytykset, joita ovat lähinnä alle 50 vuoden ikä, maatalouden harjoittaminen lisäaluetta hankkivalla tilalla, MYEL:n mukainen vähimmäiseläketurva, tilan peltomaan kasvaminen kahdella hehtaarella ja sitoutuminen viljelyn jatkamiseen.

Koska lisämaaluopumisista ehdotetaan valtion menojen vähentämiseksi luovuttavaksi, pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

17 §. *Luopuminen porotalouden harjoittamisesta.* Lain 17 §:ssä on täsmennetty porotalouden luopumistapoja, joita ovat porotilan sukupolvenvaihdos ja lisäporojen luovuttaminen toiselle porotalouden harjoittajalle. Pykälän 1 momentin 2 kohtaan sisältyvät säännökset tuen saamisen edellytyksistä luopumisen toteutuessa luovuttamalla porot lisäporoiksi. Luovutuksensaajien porojen edellytetään lisääntyvän vähintään 20 porolla. Ikää ja MYEL-vakuutusta koskevan edellytyksen osalta viitataan vastaaviin säännöksiin 16 §:n 1 momentin lisäalueluovutuksensaajan edellytyksiin.

Koska 16 § ehdotetaan kumottavaksi, 17 §:n 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus 16 §:ssä säädettyihin edellytyksiin korvattaisiin ottamalla kohtaan säännös luovutuksen saajan enimmäisiistä sekä viittaus suoraan MYEL:n 10 §:ään, jossa säädetään vähimmäiseläketurvaa koskevasta vakuutuksesta. Tällainen vakuutus luovutuksensaajan tulisi edelleenkin ottaa poronomistajana. Muilta osin edellytykset jäisivät ennalleen.

23 §. *Luovutuksensaajien lukumäärä.* Säännökset luovutuksensaajien enimmäismääristä sekä sukupolvenvaihdoksissa että lisäalueluopumisissa ja luovutuksensaajia koskevista edellytyksistä tällöin sisältyvät 23 §:ään, jonka 1 momentin mukaan 15 ja 16 §:ssä, 18 §:n 3 momentissa ja 19 §:n

4 momentissa tarkoitettu luovutus voi tapahtua myös kahdelle luovutuksensaajalle ja heidän aviopuolisoilleen yhdessä. Koska 16 § ehdotetaan kumottavaksi, momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaukset 16 §:ään poistettaisiin.

32 §. Luopumistuen hakeminen. Pykälän 1 momenttiin sisältyvät säännökset luopumistuen hakemisen ajankohdasta ja 2 momenttiin hakemukseen liitettävistä asiakirjoista. Voimassa olevien säännösten mukaan tukea voi hakea aikaisintaan vuotta ennen luopumistuen saamisen vähimmäisiän täyttämistä. Hakemuksen tekemisen jälkeen luopuminen voi tapahtua jo ennen vähimmäisiän saavuttamista, mutta tukea aletaan kuitenkin maksaa aikaisintaan siitä lähtien, kun luopuja on täyttänyt vähimmäisiän. Hakemukseen on 2 momentin mukaan liitettävä osapuolten allekirjoittama luovutuskirjan luonnos tai esisopimus sekä luovutuksensaajan sitoumus viljelyn tai porotalouden jatkamisesta, mistä säädetään asianomaista luopumistapaa koskevissa 15—17 §:ssä. Yhtiöitä koskee laajennettu sitoumuksenantovelvollisuus, josta säädetään yhtiöitä koskevissa säännöksissä 18—21 §:ssä. Lisäksi hakemukseen on liitettävä sukupolvenvaihdoksia koskevassa luopumisessa luovutuksensaajan sitoumus täyttää määräajassa ne luovutuksensaajaa koskevat edellytykset, jotka eivät täyty vielä tukea haettaessa ja joiden täytyminen voidaan osoittaa myöhemmin.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että 1 momentin yhden vuoden aika muutettaisiin kahdeksi vuodeksi. Tämä mahdollistaisi sukupolvenvaihdoksille pidemmän toteuttamisajan, kun luopujilla olisi varmuus tuen saamisesta, vaikka sen maksaminen alkaisikin vasta kahden vuoden päästä tai jopa sitä myöhemmin. Hakijat voisivat myös toteuttaa itse luopumisenkin samalla tavalla kuin nytkin heti hakemuksen tultua vireille, mutta luopumistuen maksun alkamista se ei aikaisentaisi. Koska luopujien on joka tapauksessa tällöin järjestettävä toimeentulonsa muutoin kuin maataloutta harjoittamalla, muutoksen ei odoteta tuovan vireille merkittävästi sellaisia hakemuksia, jotka olisi tehty aikaisemmin kuin vuosi ennen luopumistuen saamisen vähimmäisiän täyttymistä. Yleensä tällainen tilanne edellyttää, että luopujilla on mahdolli-

suus esimerkiksi työskennellä ansiotyössä tilan ulkopuolella. Ehdotettu muutos kuitenkin lisäisi jonkin verran tukijärjestelmän joustavuutta.

Pykälän 2 momentin viittaussäännöksiin ehdotetaan tehtäviksi mukautukset, jotka johtuvat siitä, että 16 § ehdotetaan kumottavaksi. Lisäksi sitoumuksia koskeviin viittaussäännöksiin lisättäisiin viittaus myös ehdotettavaan uuteen 77 a §:ään, jossa säädettäisiin keskeneräisten sukupolvenvaihdosten loppuunsaattamisesta ja jossa myös edellytetään luovutuksensaajan antamaa sitoumusta viljelyn jatkamisesta määräajan luopujille maksettavan luopumistuen johdosta.

Pykälän 3 ja 4 momentti jäisivät ennalleen.

34 §. Hakemuksen vireilletulo. Pykälässä säädetään hakemuksen tekemisestä ja vireilletulosta sekä hakemukseen liitettävistä asiakirjoista. Pykälän 1 momentin viittaussäännöksiin ehdotetaan tehtäväksi 16 §:n kumoamisesta ja 77 a §:n lisäämisestä johtuvat muutokset.

38 §. Luopumistuen maksaminen. Pykälään sisältyvät säännökset sekä siitä, mistä alkaen luopumistukea maksetaan ja mitkä seikat myöhentävät luopumistuen maksun suorittamista. Pääsääntöisesti luopumistuen maksu alkaa lopullisen luovutuskirjan allekirjoituksesta. Jos kuitenkin peltojen ja rakennusten hallinta siirtyy myöhemmin, tuen maksu ei ala ennen näiden hallinnan siirtymistä. Tästä on säännökset pykälän 1 momentin 5 kohdassa. Rakennusten hallinnan siirtoa koskevasta edellytyksestä on säädetty ainoastaan viittaamalla maatilän sukupolvenvaihdosta koskeviin säännöksiin 15 ja 18—21 §:ssä. Lain 4 §:n 2 momentissa ja 17 §:n 1 momentin 1 kohdassa kuitenkin porotilan sukupolvenvaihdoksessa edellytetään, että luovutuksensaajalle tarpeelliset tuotantorakennukset ja -rakennelmat luovutetaan hänelle. Lainkohtaa ehdotetaan sen vuoksi täsmennettäväksi siten, että siihen lisättäisiin näiden osalta viittaus myös 17 §:n 1 momentin 1 kohtaan.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan sitoumuksia koskeviin säädösviittauksiin ehdotetaan tehtäväksi vastaavat muutokset kuin 32 §:n 2 momenttiin.

40 §. Eläkelaitoksen ilmoitusvelvollisuus. Eläkelaitos on pykälän mukaan velvollinen

antamaan sitoumuksen antaneille sekä tiedon siitä, kuinka kauan luopujalle tullaan maksamaan luopumistukea, että tukihakemuksen tultua hylätyksi luopumisen tapahduttua siitä, ettei annettu sitoumus sido luovutuksensaaja eikä 18—21 §:n mukaisissa luopumisissa yhtiötä. Ehdotetun 16 §:n kumoamisen ja 77 a §:n lisäämisen johdosta pykälään ehdotetaan tehtäväksi vastaavat viittauserämuutokset.

47 §. Sitoumuksen täyttämisen keskeyttäminen. Mahdollisuudesta keskeyttää luovutuksensaajan antaman sitoumuksen täyttäminen laissa säädettyin edellytyksin säädetään 47 §:ssä. Maatalouden tai porotalouden harjoittamista edellytetään sekä sukupolvenvaihdokseen että lisäalue- tai lisäporoluovutukseen perustuvassa luopumisessa. Asumista tilalla tai tuotannon kannalta sopivalla etäisyydellä edellytetään yksinomaan sukupolvenvaihdoksissa. Jotta luopujalle alettaisiin maksaa luopumistukea, luovutuksensaajan on annettava sitoumus näiden velvoitteiden täyttämistä. Koska sitoumusaikana kuitenkin saattaa esiintyä tilanteita, joissa sitoumusvelvoitteiden täyttäminen ei ole mahdollista, pykälässä säädetään, millaisissa tilanteissa ja millaisin edellytyksin sitoumusvelvoitteiden keskeyttäminen on mahdollista. Pykälän 1 momentissa sitoumukset on yksilöity viittaamalla lainkohtiin, joissa niistä on säädetty. Koska 16 § ehdotetaan kumottavaksi, viittaus 16 §:n 1 momentin 5 kohtaan ehdotetaan poistettavaksi. Kun lakiin samalla ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, johon sisältyisi vastaavan kaltainen luovutuksensaajan sitoumus, ehdotetaan säännökseen samalla lisättäväksi uusi viittaus 77 a §:n 2 momentin 7 kohtaan.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentin säännöksiä sovelletaan myös henkilöön joka on antanut jossakin 18—21 §:n mukaisessa yhtiötä koskevassa sukupolvenvaihdoksessa vaaditun sitoumuksen. Säännöksen sisältöön ei ehdoteta muutosta, mutta momentin rakennetta ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännös sisältyisi momentin 1 kohtaan. Momenttiin sisältyisi lisäksi uusina 2 ja 3 kohta, joissa säädetäisiin mahdollisuudesta keskeyttää niiden lisäalueluovutuksensaajien sitoumus 1 momentin edellytyksin, jotka ovat antaneet sitoumuksen osana 16 §:n mukaista lisäalueluovutusta tai aikaisemmin lakiin si-

sältyneitä lisäalueluokrausta. Ehdotettu muutos ei sisällä asiallista muutosta nykyisiin sitoumusvelvoitteisiin, mutta selkeyttäisi tukijärjestelmän toimeenpanoa.

48 §. Sitoumuksen täyttämättä jättäminen. Pykälään sisältyy säännökset seuraamuksista ja menettelystä, jos sitoumus jätetään täyttämättä. Pykälän 1 momenttiin sisältyy pääsääntö siitä, että lukuun ottamatta 47 §:ssä säädettyjä poikkeustilanteita eläkelaitoksen on velvoitettava 15—17 §:ssä tarkoitettu luovutuksensaaja, joka ei täytä sitoumustaan, korvaamaan eläkelaitokselle luopumistuen pääoma-arvo. Poikkeuksena tähän 3 momentissa kuitenkin säädetään eläkelaitoksen mahdollisuudesta jättää pääoma-arvo osaksi tai kokonaan perimättä, jos sitoumuksen laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä tai painavat kohtuuskäsitteet sitä muutoin puoltavat. Lisäksi pääoma-arvo on jätettävä kokonaan perimättä, jos luovutuksensaajat toteuttavat lain mukaisen sukupolvenvaihdoksen, jonka yhteydessä 16 §:n mukainen sitoumus siirretään sukupolvenvaihdoksessa tilanpidon jatkajan täytettäväksi.

Ehdotetun 16 §:n kumoamisen ja 77 a §:n lisäämisen johdosta 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi vastaavat viittauserämuutokset. Pykälän 3 ja 4 momentin viittaus kumottavaksi ehdotettuun 16 §:ään ehdotetaan korvattavaksi viittauksella ehdotettuun 47 §:n 2 momentin 2 kohtaan. Ehdotettu muutos ei sisälttäisi asiallista muutosta nykytilanteeseen verrattuna.

77 a §. Keskeneräisen sukupolvenvaihdoksen loppuun saattaminen vuonna 2013 ja 2014 säännönmukaisesta luopumisesta poiketen. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 77 a §. Pykälässä säädetäisiin mahdollisuudesta vuosina 2013 ja 2014 toteuttaa luopuminen myös siten, että luopuja luovuttaa maatalon koko peltomaan lisämaaksi sellaiseen luovutuksensaajan tai tämän aviopuolison maatalaan, jolla luovutuksensaaja luopumisen tapahtuessa harjoittaa maataloutta. Luopuja ja luovutuksensaaja voisivat tällöin saattaa loppuun ne sukupolvenvaihdokset, joita on alettu toteuttaa siten, että luovutuksensaaja on jo hankkinut itselleen maatalousmaata rakennuksineen tarkoituksin liittää ne aikanaan osaksi luopujan maatalaa. Luovutuksensaajan näkökulmasta tällöin tosiasii-

assa useimmiten on kysymys sukupolvenvaihdoksesta kotitilalla, jota luovutuksensaaja on jo alkanut kehittää hankkimalla siihen ennen kotitilan sukupolvenvaihdoksen toteuttamista sopivia peltoja. Jos näistä alueista kuitenkin on muodostunut kokonaisuus, jota jo sellaisenaan voidaan pitää maatilana, luovutuksensaajalle on usein myös tässä vaiheessa myönnetty nuoren viljelijän aloitustuki. Aloitustuen vuoksi luopujille ei kuitenkaan voida myöntää luopumistukea sukupolvenvaihdoksen perusteella, vaikka luopujan tila saattaakin olla suurempi ja paremmin varustettu, vaan ainoastaan luovuttamalla luopujan maatilalla pellot lisäalueeksi. Käytännössä tilanne kuitenkin vastaa sitä, että luopujan maatilalla toteutetaan sukupolvenvaihdos siten, että luovutuksensaajan tila tulee lisäalueeksi luopujan maatilaa ja vahvistaa sen elinkelpoisuutta. Usein aloitustukea myönnettäessä kotitilan sukupolvenvaihdos on jo otettu huomioon elinkeinosuunnitelmassa, johon sisällytetyillä toimenpiteillä on osoitettu suunnitelma-aikana saavutettava tilan kannattavuus, mikä taas on ollut aloitustuen myöntämisen edellytyksenä.

Ehdotettu luopumistapa olisi poikkeus muutokseen, jossa lisäalueluovutukset poistetaan luopumistavoista. Sen vuoksi luopumistuen saamisen edellytykset olisivat hyvin tiukat. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuen myöntämisen edellytyksistä. Luovutuksensaajana voisi olla ainoastaan luopujan lapsi tai muu lähisukulainen. Lisäksi luovutuksensaajalle tulisi olla myönnetty aloitustuki luovutuksensaajan jo hankkiman maatilalla perustella. Muilta osin luovutuksensaajaa koskevat edellytykset säilyisivät voimassa olevan lain lisäalueluopumisia koskevan 16 §:n mukaisina. Luopujalta edellytettäisiin 56 vuoden ikää haettaessa tukea vuonna 2013 ja 59 vuoden ikää vuonna 2014.

Luopumisajankohtaa ja niin sanottua uinuvaa luopumistukea koskevia säännöksiä sovellettaisiin pykälän mukaisesti luopumisiin samalla tavoin kuin toteutettaessa luopuminen sukupolvenvaihdosluovutuksella. Luopuminen voitaisiin toteuttaa myös siten, että peltoalue luovutetaan kahdelle luovutuksensaajalle. Molempien olisi täytettävä tällöin luovutuksensaajaa koskevat edellytykset, jollei luovutuksensaajina ole aviopuolisot.

Tällöin riittäisi, että vain toinen puolisoista täyttää luovutuksensaajaa koskevat edellytykset. Lain 23 §:n sitoumukset vaadittaisiin kuitenkin kaikilta luovutuksensaajilta, myös kummaltakin aviopuolisolta.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi nykyistä 16 §:n 3 momenttia vastaava valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkemmat säännökset lisämään enimmäisetäisyydestä.

2 Tarkemmat säännökset ja mää- räykset

Lain 15 §:n 4 momentin nojalla on annettu valtioneuvoston asetus maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta (26/2007), jonka 6 §:ssä on täsmennetty yritystoiminnan tulo laskentaa. Pykälän 1 momentissa edellytetään, että tällöin vuotuisena vähimmäispoistona käytetään 3 400 euron määrää. Koska maatilalta ja siltä käsin harjoitetusta yritystoiminnasta saatavaa elinkeinotulon vähimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi, tarkoitus on korottaa myös nykyinen vähimmäispoistojen määrä 3 400 eurosta 5 000 euroon.

Lakiehdotuksen 77 a §:n 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa tarkempia säännöksiä lisämään enimmäisetäisyydestä. Vastaava valtuus sisältyy nyt 16 §:n 3 momenttiin. Valtuuden nojalla annetut tarkemmat säännökset on annettu maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta annetulla valtioneuvoston asetuksella (1383/2011). Valtuuden nojalla annettujen säännösten sisältöä ei ole tarkoitus muuttaa.

3 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 2013 alusta. Ehdotettuja muutoksia sovellettaisiin osin vuoden 2013 ja osin vuoden 2014 alusta.

Lakia sovellettaisiin hakemuksiin, jotka tulevat vireille lain tultua voimaan. Vireillä oleviin hakemuksiin sekä annettuihin sitoumuksiin ja etukäteisratkaisuihin sovellettaisiin aikaisempia säännöksiä.

Aikaisempia lähisukulaisten välisten sukupolvenvaihdosten ikärajoja sovellettaisiin myös hakemuksiin, jotka ovat tulleet vireille viimeistään vuoden 2013 loppuun mennessä.

Lisäksi henkilö, joka on jo vuonna 2013 täyttänyt luopumistuki-ikänsä 56 vuotta, voisi myös vuonna 2014 luopua 56-vuotiaana.

4 Suhde perustuslakiin ja sääätämismääräysjärjestys

Esitys sisältää säännöksiä, jotka muuttavat maatalousyrittäjien oikeutta luopumistukeen koskevia edellytyksiä. Perustuslain yhdenvertaisuutta koskevan 6 §:n kannalta merkittävistä ovat maatalousyrittäjän vähimmäisikää koskevat säännökset. Ikärajan erilaisuus sukulaisuuden perusteella säilyisi laissa edelleen. Eri ikäraja jäisi edelleen porotaloudesta luopuville. Voidaan kuitenkin katsoa, että kysymyksessä on sellainen erityinen elinkeino, jonka harjoittamisessa olosuhteet ovat perinteistä maataloutta haastavampia ja sen vuoksi ikäraja voi olla joustavampi. Perheen sisäisten luopumisten eri ikärajojen erilaisuuden verrattuna perheen ulkopuolisiin sukupolvenvaihdoksiin perus-

tuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut mahtuvan lainsäätäjän harkintavallan puitteisiin (PeVL 18/2006 vp).

Ehdotetut muutokset eivät koske jo myönnettyjä tukia eikä niillä siten puututa perustuslain 15 §:ssä tarkoitettuun omaisuuden suojaan.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto voi antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Lakiehdotuksen 77 a §:n 4 momenttiin sisältyy valtuus antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Pykälän 1 ja 2 momenttiin sisältyvät pykälässä säädetyn luopumistavan perusteet, joita eräiltä osin ainoastaan täsmennettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotettu laki voidaan säätää tavallisessa lainsäätämismääräysjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) 16 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1282/2006, 1293/2007 ja 1412/2011,
muutetaan 3 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta, 4 §:n 1 momentti ja 3 momentin 1 kohta, 8 §:n 1 momentti, 15 §:n 1 momentin 4 kohta, 17 §:n 1 momentin 2 kohta, 23 §:n 1 momentti, 32 §, 34 §:n 1 momentti, 38 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 5 ja 6 kohta, 40 ja 47 § sekä 48 §:n 1, 3 ja 4 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentin 5 kohta laissa 1282/2006, 4 §:n 1 momentti ja 3 momentin 1 kohta laissa 1412/2011, 8 §:n 1 momentti osaksi laissa 1412/2011 ja 15 §:n 1 momentin 4 kohta, 23 §:n 1 momentti ja 34 §:n 1 momentti laissa 1787/2009, sekä
lisätään 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1282/2006 ja 1787/2009, uusi 7 kohta ja lakiin uusi 77 a § seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *eläkelaitoksella* maatalousyrittäjän eläkelaisissa (1280/2006) tarkoitettua Maatalousyrittäjien eläkelaitosta;

6) *kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisella* maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa annetun lain (210/2010) 4 §:ssä tarkoitettuihin tavoin järjestämää toiminnallista kokonaisuutta;

7) *luopumistuen pääoma-arvolla* luopujalle myönnetyn luopumistuen perusteella vahvistettua korvausta, joka luovutuksensaaja voidaan velvoittaa maksamaan eläkelaitokselle.

4 §

Luopuminen

Luopumisella tarkoitetaan maatalouden harjoittamisen lopettamista siten, että luopuja toteuttaa maatilallaan sukupolvenvaihdoksen luovuttamalla maatilan peltomaan ja tuotantorakennukset tilanpidon jatkajalle.

Luopumisen katsotaan tapahtuneen, kun:

1) tämän lain mukaista sukupolvenvaihdosluovutusta koskeva luovutuskirja on allekirjoitettu ja maatilan hallintaoikeus on siirtynyt luovutuksensaajalle; jollei hallinta siirry luovutuskirjan allekirjoituspäivänä, katsotaan luovutuskirjan allekirjoituksen ja hallinnan siirron ajankohdista jälkimmäinen luopumisen ajankohdaksi;

8 §

Luopujan ikää koskevat edellytykset

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja on täyttänyt:

1) 56 vuotta, jos luopuminen tapahtuu vuosina 2007—2013 luovuttamalla luopujan lapselle tai muulle lähisukulaiselle maatilan pellot ja tuotantorakennukset maatilan sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi taikka jos luopuminen tapahtuu vuosina 2007—2014 luovuttamalla porot;

2) 59 vuotta, jos luopuminen tapahtuu vuonna 2014 luovuttamalla luopujan lapselle tai muulle lähisukulaiselle maatilan pellot ja tuotantorakennukset maatilan sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi;

3) 60 vuotta, jos luopuminen tapahtuu vuosina 2007—2014 luovuttamalla muulle kuin 1 kohdassa tarkoitettulle henkilölle maatilan

pellot ja tuotantorakennukset sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi.

15 §

Sukupolvenvaihdosluovutus

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua siten, että luopuja toteuttaa maatilallaan sukupolvenvaihdoksen luovuttamalla maatilan peltomaan ja tuotantorakennukset maatalouden harjoittamista varten sellaiselle tilanpitoa jatkavalle luovutuksensaajalle:

4) joka elinkeinosuunnitelmalla osoittaa, että luopumisen kohteena oleva maatila tai luovutuksensaajalle luopumisessa muodostuva maatila on taloudellisesti elinkelpoinen ja että maatilan yritystoiminnasta voi saada luopumista seuraavien viiden vuoden ajan kunakin vuonna tuloa vähintään 15 000 euroa kutakin luovutuksensaajaa tai luovutuksensaajana olevaa avioparia kohden;

17 §

Luopuminen porotalouden harjoittamisesta

Jos luopujan tila on porotaloustila tai siihen verrattava tila, luopuminen voi tapahtua:

2) luovuttamalla porot porotaloutta ennestään harjoittavalle poronomistajalle, joka on ottanut maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n säännösten mukaisesti sanotussa laissa säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskevan vakuutuksen poronomistajana, joka ei ole täyttänyt 50 vuotta ja jonka yritys luovutuksen johdosta kasvaa vähintään 20 porolla.

23 §

Luovutuksensaajien lukumäärä

Edellä 15 §:ssä, 18 §:n 3 momentissa ja 19 §:n 4 momentissa sekä 77 a §:ssä tarkoitettu luovutus voi tapahtua myös kahdelle

luovutuksensaajalle ja heidän aviopuolisolle yhdessä. Jos maatila luovutetaan 15 §:ssä, 18 §:n 3 momentissa tai 19 §:n 4 momentissa tarkoitetulla tavalla kahdelle luovutuksensaajalle yhdessä viljeltäväksi, kummankin luovutuksensaajan on täytettävä, mitä 15 §:ssä luovutuksensaajasta säädetään. Luovutettaessa maatilan pellot 77 a §:ssä tarkoitetulla tavalla kahdelle luovutuksensaajalle yhdessä viljeltäväksi kummankin luovutuksensaajan on täytettävä, mitä 77 a §:ssä luovutuksensaajasta säädetään. Jos luovutus kuitenkin tapahtuu aviopuolisolle yhteisesti, ainakin toisen aviopuolisosta on täytettävä sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi tehtävässä luovutuksessa, mitä 15 §:ssä luovutuksensaajasta säädetään, ja keskeneräiseen sukupolvenvaihdokseen liittyvässä lisämaan luovutuksessa, mitä 77 a §:ssä luovutuksensaajasta säädetään.

32 §

Luopumistuen hakeminen

Luopumistukea voi hakea aikaisintaan kaksi vuotta ennen 8 §:n 1 momentissa säädetyn iän saavuttamista. Hakemuksen tekemisen jälkeen luopuminen voi tapahtua jo ennen 8 §:n 1 momentissa säädetyn iän saavuttamista. Luopumistukea suoritetaan kuitenkin aikaisintaan 38 §:ssä säädetystä ajankohdasta lukien.

Hakijan on liitettävä allekirjoittamaansa hakemukseen osapuolten allekirjoittama luovutuskirjan luonnos tai esisopimus sekä 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 17 §:n 2 momentissa tai 77 a §:n 2 momentin 7 kohdassa sekä tarvittaessa 15 §:n 2 momentissa tarkoitettu luovutuksensaajan allekirjoittama sitoumus ehdollista päätöstä varten. Jos luopuminen tapahtuu 18–21 §:ssä säädettyin tavoin, on hakemukseen liitettävä lisäksi yhtiön sekä 15 §:ssä säädetty edellytykset täyttävän luovutuksensaajan allekirjoittamat edellä mainituissa lainkohdissa tarkoitetut sitoumukset sekä asiakirjat, joilla osoitetaan sitoumuksen antajan nimenkirjoitusoikeus ja oikeus sitoumuksen antamiseen. Hakemukseen on myös liitettävä 23 §:n 2 ja

3 momentissa tarkoitettu luovutuksensaajan aviopuolison allekirjoittama sitoumus.

Luopumistukea on haettava ja 2 momentissa tarkoitettujen sitoumukset annettava eläkelaitoksen hyväksymällä lomakkeella.

Luopumistukea hakevan on annettava eläkelaitokselle asian käsittelemistä ja ratkaisemista varten tarvittavat tiedot.

34 §

Hakemuksen vireilletulo

Luopumistukihakemus sekä 15, 17 ja 18–21 §:ssä, 23 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 33 ja 77 a §:ssä tarkoitettujen asiakirjat ja sitoumukset on toimitettava eläkelaitokselle tai eläkelaitoksen asiamiehelle. Hakemuksen katsotaan tulleen vireille sinä päivänä, jona se on saapunut eläkelaitokselle tai eläkelaitoksen asiamiehelle. Hakemuksen saapumispäivästä säädetään tarkemmin hallintolain (434/2003) 18 §:ssä.

38 §

Luopumistuen maksaminen

Luopumistukea suoritetaan asianomaista luopumistapaa koskevasta 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua luopumisajankohdasta. Luopumistukea ei kuitenkaan suoriteta ennen kuin:

5) luopumisen kohteena olevan tilan peltoaan hallinta ja luovutettujen porojen omistusoikeus sekä 15 §:ssä, 17 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 18–21 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa myös tuotantorakennusten ja -rakennelmien hallinta on siirtynyt luovutuksensaajalle;

6) luovutuksensaaja on ryhtynyt täyttämään 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 17 §:n 2 momentissa tai 77 a §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettua sitoumustaan;

40 §

Eläkelaitoksen ilmoitusvelvollisuus

Luopumistuen alkamista koskevan päätöksen antamisen yhteydessä eläkelaitoksen on toimitettava myös 15, 17, 18–21 ja 77 a §:ssä tarkoitettulle luovutuksensaajalle ja 18–21 §:ssä tarkoitettulle yhtiölle sitoumusten täyttämistä varten tieto siitä, kuinka kauan luopujalle tullaan maksamaan luopumistukea. Jos luopumistuen maksu pysyvästi lakkaa ilmoitettua aikaisemmin, eläkelaitoksen on niin ikään ilmoitettava asiasta luovutuksensaajalle.

Siinä tapauksessa, että hakemus hylätään sen jälkeen, kun luopuminen on 4 §:ssä tarkoitettulla tavalla tapahtunut, 15, 17, 18–21 §:ssä, 23 §:n 2 ja 3 momentissa tai 77 a §:ssä tarkoitettujen sitoumuksen antaneelle luovutuksensaajalle ja 18–21 §:ssä tarkoitettulle yhtiölle on päätöksen lainvoimaiseksi tulemisen jälkeen ilmoitettava, ettei annettu sitoumus sido luovutuksensaajaa eikä yhtiötä.

47 §

Sitoumuksen täyttämisen keskeyttäminen

Luovutuksensaajalla on oikeus keskeyttää 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 17 §:n 2 momentissa ja 77 a §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettujen sitoumuksensa täyttäminen asevelvollisuutensa suorittamisen, maatilataloutta koskevien tai maatilataloutta tukevien ammattiopintojensa taikka muun hyväksyttävän syyn vuoksi. Tällaisen esteen kestäessä vuotta pitemmän ajan eläkelaitoksen on pidennettävä sitoumusaikaa esteen kestäväällä ajalla, jollei luovutuksensaaja osoita, että hän itse, hänen aviopuolisonsa tai toinen luovutuksensaaja täyttää sitoumuksen velvoitteet.

Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös:

1) 18 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 19 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 20 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 21 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun henkilöön;

2) muuhun kuin 77 a §:ssä tarkoitettuun henkilöön, joka on antanut 77 a §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettua sitoumusta vastaavan sitoumuksen luovutuksensaajana,

kun luopuminen on toteutettu luovuttamalla peltomaa lisäalueeksi ja luopumistukea on haettu viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2012;

3) henkilöön, joka on antanut 2 kohdassa tarkoitetun sitoumuksen luovutuksensaajana, kun luopuminen on toteutettu vuokraamalla peltomaa lisäalueeksi ja luopumistukea on haettu viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2011.

48 §

Sitoumuksen täyttämättä jättäminen

Jollei 15 tai 17 §:ssä, 47 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdassa taikka 77 a §:ssä tarkoitettu luovutuksensaaja tai vuokraaja täytä sitoumustaan eikä tämä johdu 47 §:n 1 momentissa tarkoitetusta hyväksyttävästä syystä, on eläkelaitoksen velvoitettava hänet korvaamaan eläkelaitokselle luopumistuen pääoma-arvo, joka määrätään sosiaali- ja terveysministeriön eläkelaitoksen hakemuksesta antamalla päätöksellä vahvistettujen perusteiden mukaan.

Jos sitoumuksen laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä tai painavat kohtuuskäytökohdat sitä muutoin puoltavat, eläkelaitos voi kuitenkin päättää, että luopumistuen pääoma-arvo jätetään osaksi tai kokonaan perimättä. Luopumistuen pääoma-arvo jätetään kokonaan perimättä, jos luovutuksensaaja toteuttaa tämän lain mukaisen sukupolvenvaihdoksen, jonka yhteydessä 47 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettu sitoumus siirretään sukupolvenvaihdoksessa tilanpidon jatkajan täytettäväksi.

Pääoma-arvosta on maksettava korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua vuotuista korkoa siitä lähtien, kun 30 päivää on kulunut siitä, kun 15, 17, 18–21, 47 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tai 77 a §:ssä tarkoitettu luovutuksensaaja taikka yhtiö on saanut tiedon pääoma-arvon suorittamisvelvollisuutta koskevasta päätöksestä. Tiedoksisääntöä katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu eläkelaitokselle ilmoitettuun osoitukseen, jollei muuta osoiteta.

13 luku

Erinäiset säännökset

77 a §

Keskeneräisen sukupolvenvaihdoksen loppuun saattaminen vuonna 2013 ja 2014 säännönmukaisesta luopumisesta poiketen

Sen estämättä, mitä 4 §:ssä ja 3 luvussa säädetään, luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi vuosina 2013 ja 2014 tapahtua myös siten, että luopuja luovuttaa maatilan koko peltomaan lisämaaksi luovutuksensaajan tai tämän aviopuolison maatilaan, jolla luovutuksensaaja luopumisen tapahtuessa harjoittaa maataloutta.

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että:

1) luopuja täyttää 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetyn vähimmäisiän, jos luopumistukea haetaan vuonna 2013, tai 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyn vähimmäisiän, jos luopumistukea haetaan vuonna 2014;

2) luovutuksensaajana on luopujan lapsi tai 8 §:n 3 momentissa tarkoitettu luopujan lähisukulainen yksin tai yhdessä aviopuolison kanssa;

3) luovutuksensaaja ei ole täyttänyt 50 vuotta;

4) luovutuksensaaja on ottanut maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n säännösten mukaisesti sanotussa laissa säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskevan vakuutuksen maatalouden harjoittajana;

5) luovutuksensaajalle on myönnetty 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu aloitustuki;

6) sen maatilan peltoala, johon luopumisen kohteena oleva peltomaa on tarkoitettu lisäalueeksi, kasvaa luovutuksen johdosta vähintään kahdella hehtaarilla ja maatila sijaitsee sellaisella etäisyydellä lisämaaksi luovutetusta peltoalasta, että yhdysviljely on mahdollista; ja

7) luovutuksensaaja sitoutuu viljelemään tilaa niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tavoin toteutettuun luopumiseen sovelletaan luopumisajankohdan osalta, mitä 4 §:n 3 momen-

tissa säädetään maatalan luovutuskirjasta ja hallinnan siirrosta. Tällaiseen luopumiseen sovelletaan 9 §:ää vastaavalla tavalla kuin toteutettaessa maatilalla sukupolvenvaihdos. Jos luovutus tapahtuu kahdelle luovutussaaajalle yhdessä viljeltäväksi, molempien on täytettävä, mitä tässä pykälässä säädetään. Jos luovutus kuitenkin tapahtuu aviopuolisoille yhteisesti, ainakin toisen aviopuolisoista on täytettävä, mitä tässä pykälässä säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset lisämään enimmäisetäisydestä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä kuitenkin sovelletaan:

1) tuen myöntämistä koskevaan hakemukseen, joka on vireillä tämän lain tullessa voimaan;

2) asiaan, joka koskee tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla myönnettyä tukea taikka annettua ehdollista päätöstä tai sitoumusta.

Sen estämättä, mitä 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään, luopumistuen saamisen edellytyksenä toteutettaessa luopuminen vuonna 2014 on, että luopuja on täyttänyt 56 vuotta, jos luopumistukea haetaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2013.

Sen estämättä, mitä 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään luopujan vähimmäisiästä toteutettaessa vuonna 2014 maati-

lan sukupolvenvaihdos 15 tai 18—21 §:ssä säädetyn tavoin luovuttamalla maatalan peltoalueet ja tuotantorakennukset luopujan lapselle tai muulle lähisukulaiselle, vuonna 1957 tai sitä aikaisemmin syntyneellä luopujalla on luopumistuen saamisen edellytyksenä, että luopuja luopumisen tapahtuessa on täyttänyt 56 vuotta mutta ei 63 vuotta. Jos luopujat ovat aviopuolisoita ja luopujista vanhempi täyttää tässä momentissa säädetty edellytykset ja on muutoin luopumistukeen oikeutettu, nuoremmalla puolisoilla on oikeus luopumistukeen, jos hän on luopumisen tapahtuessa täyttänyt 51 vuotta. Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös lain 9 §:n 3 momentissa tarkoitettuun maataloutta yhtymän lukuun harjoittaneeseen yhtymän nuorempaan osakkaaseen. Toteutettaessa vuonna 2014 maatalan sukupolvenvaihdos 15 tai 18—21 §:ssä säädetyn tavoin luovuttamalla maatalan peltoalueet ja tuotantorakennukset luopujan lapselle tai muulle lähisukulaiselle vuonna 1962 tai sitä aikaisemmin syntyneellä 9 §:n 2 momentissa tarkoitettulla maatalousyrittäjän leskellä tai täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavalla maatalousyrittäjän puolisoilla on oikeus luopumistukeen, jos hän on luopumisen tapahtuessa täyttänyt 51 vuotta. Luopumistukea ei kuitenkaan suoriteta tässä momentissa tarkoitetuille luopujille 56 vuoden iän täyttämistä edeltävältä ajalta.

Mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, sovelletaan myös 77 a §:ssä tarkoitettuun luopumiseen.

Lain 1—5 luvun säännöksiä lukuun ottamatta 4 §:n 1 momenttia, 8 §:n 1 momenttia ja 23 §:n 1 momenttia sovelletaan 77 a §:ssä tarkoitettuun luopumiseen sellaisina kuin ne olivat tämän lain voimaan tullessa.

Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 2012

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

JUTTA URPILAINEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Paula Risikko*

Laki**maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) 16 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1282/2006, 1293/2007 ja 1412/2011,
muutetaan 3 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta, 4 §:n 1 momentti ja 3 momentin 1 kohta, 8 §:n 1 momentti, 15 §:n 1 momentin 4 kohta, 17 §:n 1 momentin 2 kohta, 23 §:n 1 momentti, 32 §, 34 §:n 1 momentti, 38 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 5 ja 6 kohta, 40 ja 47 § sekä 48 §:n 1, 3 ja 4 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentin 5 kohta laissa 1282/2006, 4 §:n 1 momentti ja 3 momentin 1 kohta laissa 1412/2011, 8 §:n 1 momentti osaksi laissa 1412/2011 ja 15 §:n 1 momentin 4 kohta, 23 §:n 1 momentti ja 34 §:n 1 momentti laissa 1787/2009, sekä
lisätään 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1282/2006 ja 1787/2009, uusi 7 kohta ja lakiin uusi 77 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *eläkelaitoksella* maatalousyrittäjän eläkelaisissa (1280/2006) tarkoitettua Maatalousyrittäjien eläkelaitosta; ja
 6) *kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisella* maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa annetun lain (1558/1991) 3 §:ssä tarkoitettua toimielintä, viranhaltijaa tai luottamushenkilöä.

4 §

Luopuminen

Luopumisella tarkoitetaan maatalouden har-

Ehdotus

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *eläkelaitoksella* maatalousyrittäjän eläkelaisissa (1280/2006) tarkoitettua Maatalousyrittäjien eläkelaitosta;
 6) *kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisella* maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa annetun lain (210/2010) 4 §:ssä tarkoitettuihin tavoin järjestämää toiminnallista kokonaisuutta;
 7) *luopumistuen pääoma-arvolla* luopujalle myönnetyn luopumistuen perusteella vahvistettua korvausta, joka luovutuksensaaja voidaan velvoittaa maksamaan eläkelaitokselle.

4 §

Luopuminen

Luopumisella tarkoitetaan maatalouden har-

joittamisen lopettamista siten, että luopuja toteuttaa maatilallaan sukupolvenvaihdoksen luovuttamalla maatilan peltomaan ja tuotantorakennukset tilanpidon jatkajalle *taikka luovuttaa omistamansa maatilan peltomaan lisäalueeksi tässä laissa säädetyllä tavalla.*

Luopumisen katsotaan tapahtuneen, kun:

1) tämän lain mukaista sukupolvenvaihdosluovutusta *tai maatilan peltomaan luovutusta lisämaaksi* koskeva luovutuskirja on allekirjoitettu ja maatilan *tai lisämaaksi luovutetun peltomaan* hallintaoikeus on siirtynyt luovutuksensaajalle; jollei hallinta siirry luovutuskirjan allekirjoituspäivänä, katsotaan luovutuskirjan allekirjoituksen ja hallinnan siirron ajankohdista jälkimmäinen luopumisen ajankohdaksi;

8 §

Luopujan ikää koskevat edellytykset

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja on täyttänyt:

1) 56 vuotta, jos luopuminen tapahtuu luovuttamalla luopujan lapselle tai muulle lähisukulaiselle maatilan pellot ja tuotantorakennukset maatilan sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi *tai luovuttamalla maatilan koko peltomaa lapselle tai muulle lähisukulaiselle luovutuksensaajan tai tämän aviopuolison maatilaa lisäalueeksi* taikka jos luopuminen tapahtuu luovuttamalla porot;

2) 57 vuotta, jos luopuminen tapahtuu vuonna 2007 tai 2008 luovuttamalla muulle kuin 1 kohdassa tarkoitettulle henkilölle maatilan peltomaa lisäalueeksi luovutuksensaajan tai tämän aviopuolison maatilaa;

3) 60 vuotta, jos luopuminen tapahtuu luovuttamalla muulle kuin 1 kohdassa tarkoitettulle henkilölle maatilan pellot ja tuotantorakennukset sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi *tai luovuttamalla muulle kuin 1 kohdassa tarkoitettulle henkilölle maatilan peltomaa lisäalueeksi luovutuksensaajan tai tämän aviopuolison maatilaa.*

joittamisen lopettamista siten, että luopuja toteuttaa maatilallaan sukupolvenvaihdoksen luovuttamalla maatilan peltomaan ja tuotantorakennukset tilanpidon jatkajalle.

Luopumisen katsotaan tapahtuneen, kun:

1) tämän lain mukaista sukupolvenvaihdosluovutusta koskeva luovutuskirja on allekirjoitettu ja maatilan hallintaoikeus on siirtynyt luovutuksensaajalle; jollei hallinta siirry luovutuskirjan allekirjoituspäivänä, katsotaan luovutuskirjan allekirjoituksen ja hallinnan siirron ajankohdista jälkimmäinen luopumisen ajankohdaksi;

8 §

Luopujan ikää koskevat edellytykset

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja on täyttänyt:

1) 56 vuotta, jos luopuminen tapahtuu *vuosina 2007—2013* luovuttamalla luopujan lapselle tai muulle lähisukulaiselle maatilan pellot ja tuotantorakennukset maatilan sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi taikka jos luopuminen tapahtuu *vuosina 2007—2014* luovuttamalla porot;

2) 59 vuotta, jos luopuminen tapahtuu vuonna 2014 luovuttamalla *luopujan lapselle tai muulle lähisukulaiselle maatilan pellot ja tuotantorakennukset maatilan sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi;*

3) 60 vuotta, jos luopuminen tapahtuu *vuosina 2007—2014* luovuttamalla muulle kuin 1 kohdassa tarkoitettulle henkilölle maatilan pellot ja tuotantorakennukset sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi.

15 §

Sukupolvenvaihdosluovutus

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua siten, että luopuja toteuttaa maatilallaan sukupolvenvaihdoksen luovuttamalla maatilaa peltomaan ja tuotantorakennukset maatalouden harjoittamista varten sellaiselle tilanpitoa jatkavalle luovutuksensaajalle:

4) joka elinkeinosuunnitelmalla osoittaa, että luopumisen kohteena oleva maatila tai hänelle muodostuva maatila on taloudellisesti elinkelpoinen ja että maatilaa yritystoiminnasta voi saada luopumista seuraavien viiden vuoden ajan kunakin vuonna tuloa vähintään 10 000 euroa kutakin luovutuksensaajaa tai luovutuksensaajana olevaa avioparia kohden;

15 §

Sukupolvenvaihdosluovutus

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua siten, että luopuja toteuttaa maatilallaan sukupolvenvaihdoksen luovuttamalla maatilaa peltomaan ja tuotantorakennukset maatalouden harjoittamista varten sellaiselle tilanpitoa jatkavalle luovutuksensaajalle:

4) joka elinkeinosuunnitelmalla osoittaa, että luopumisen kohteena oleva maatila tai luovutuksensaajalle luopumisessa muodostuva maatila on taloudellisesti elinkelpoinen ja että maatilaa yritystoiminnasta voi saada luopumista seuraavien viiden vuoden ajan kunakin vuonna tuloa vähintään 15 000 euroa kutakin luovutuksensaajaa tai luovutuksensaajana olevaa avioparia kohden;

16 §

Luovutus lisäalueeksi maatalousyrittäjälle

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua myös siten, että luopuja luovuttaa maatilaa peltomaan osina tai kokonaan lisämaaksi maatalouden harjoittamista varten yhdelle tai useammalle luovutuksensaajalle:

1) joka luopumisen tapahtuessa harjoittaa maataloutta maatilalla, johon luopujan pelto tulee lisämaaksi;

2) joka on ottanut maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n säännösten mukaisesti sanotussa laissa säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskevan vakuutuksen maatilatalouden harjoittajana;

3) joka ei ole täyttänyt 50 vuotta;

4) jonka maatilaa peltoala luovutuksen johdosta kasvaa vähintään kahdella hehtaarilla; ja

5) joka sitoutuu viljelemään tilaa niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan.

2 momentti on kumottu L:lla 22.12.2011/1412.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua luovutuksensaajan maatilaa tulee sijaita sellaisella etäisyydellä lisämaaksi luovutetusta peltoalasta,

16 §

Luovutus lisäalueeksi maatalousyrittäjälle

(kumotaan)

että yhdysviljely on mahdollista. Valtioneuvoston asetuksella säädetään lisämaan enimmäisetäisyydestä.

17 §

Luopuminen porotalouden harjoittamisesta

Jos luopujan tila on porotaloustila tai siihen verrattava tila, luopuminen voi tapahtua:

2) luovuttamalla porot porotaloutta ennestään harjoittavalle poronomistajalle, joka on ottanut 16 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun vakuutuksen poronomistajana, joka täyttää 16 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyn ikäedellytyksen ja jonka yritys luovutuksen johdosta kasvaa vähintään 20 porolla.

23 §

Luovutuksensaajien lukumäärä

Edellä 15 ja 16 §:ssä, 18 §:n 3 momentissa ja 19 §:n 4 momentissa tarkoitettu luovutus voi tapahtua myös kahdelle luovutuksensaajalle ja heidän aviopuolisoilleen yhdessä. Jos maatila tai maatilan peltomaata luovutetaan kahdelle luovutuksensaajalle yhdessä viljeltäväksi, kummankin luovutuksensaajan on täytettävä, mitä 15 ja 16 §:ssä luovutuksensaajasta säädetään. Jos luovutus kuitenkin tapahtuu aviopuolisoille yhteisesti, ainakin toisen aviopuolisoista on täytettävä, mitä 15 ja 16 §:ssä luovutuksensaajasta säädetään.

17 §

Luopuminen porotalouden harjoittamisesta

Jos luopujan tila on porotaloustila tai siihen verrattava tila, luopuminen voi tapahtua:

2) luovuttamalla porot porotaloutta ennestään harjoittavalle poronomistajalle, joka on ottanut *maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n säännösten mukaisesti sanotussa laissa säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskevan vakuutuksen* poronomistajana, joka *ei ole täyttänyt 50 vuotta* ja jonka yritys luovutuksen johdosta kasvaa vähintään 20 porolla.

23 §

Luovutuksensaajien lukumäärä

Edellä 15 §:ssä, 18 §:n 3 momentissa ja 19 §:n 4 momentissa sekä 77 a §:ssä tarkoitettu luovutus voi tapahtua myös kahdelle luovutuksensaajalle ja heidän aviopuolisoilleen yhdessä. Jos maatila luovutetaan 15 §:ssä, 18 §:n 3 momentissa tai 19 §:n 4 momentissa tarkoitettulla tavalla kahdelle luovutuksensaajalle yhdessä viljeltäväksi, kummankin luovutuksensaajan on täytettävä, mitä 15 §:ssä luovutuksensaajasta säädetään. Luovutettaessa *maatilan pellot 77 a §:ssä tarkoitettulla tavalla kahdelle luovutuksensaajalle yhdessä viljeltäväksi kummankin luovutuksensaajan on täytettävä, mitä 77 a §:ssä luovutuksensaajasta säädetään.* Jos luovutus kuitenkin tapahtuu aviopuolisoille yhteisesti, ainakin toisen aviopuolisoista on täytettävä *sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi tehtävässä luovutuksessa* mitä 15 §:ssä luovutuksensaajasta säädetään, *ja keskeneräiseen sukupolvenvaihdokseen liittyvässä lisämaan luovutuksessa, mitä 77 a §:ssä luovutuksensaajasta säädetään.*

32 §

Luopumistuen hakeminen

Luopumistukea voi hakea aikaisintaan vuotta ennen 8 §:n 1 momentissa säädetyn iän saavuttamista. Hakemuksen tekemisen jälkeen luopuminen voi tapahtua jo ennen 8 §:n 1 momentissa säädetyn iän saavuttamista. Luopumistukea suoritetaan kuitenkin aikaisintaan 38 §:ssä säädetystä ajankohdasta lukien.

Hakijan on liitettävä allekirjoittamaansa hakemukseen osapuolten allekirjoittama luovutuskirjan luonnos tai esisopimus sekä 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 16 §:n 1 momentin 5 kohdassa tai 17 §:n 2 momentissa sekä tarvittaessa 15 §:n 2 momentissa tarkoitettu luovutuksensaajan allekirjoittama sitoumus ehdollista päätöstä varten. Jos luopuminen tapahtuu 18–21 §:ssä säädetyn tavoin, on hakemukseen liitettävä lisäksi yhtiön sekä 15 §:ssä säädetty edellytykset täyttävän luovutuksensaajan allekirjoittamat edellä mainituissa lainkohdissa tarkoitettut sitoumukset sekä asiakirjat, joilla osoitetaan sitoumuksen antajan nimenkirjoitusoikeus ja oikeus sitoumuksen antamiseen. Hakemukseen on myös liitettävä 23 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu luovutuksensaajan aviopuolison allekirjoittama sitoumus.

Luopumistukea on haettava ja 2 momentissa tarkoitettut sitoumukset annettava eläkelaitoksen hyväksymällä lomakkeella.

Luopumistukea hakevan on annettava eläkelaitokselle asian käsittelemistä ja ratkaisemista varten tarvittavat tiedot.

34 §

Hakemuksen vireilletulo

Luopumistukihakemus ja 15–21 §:ssä, 23 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 33 §:ssä tarkoitettut asiakirjat ja sitoumukset on toimitettava eläkelaitokselle tai eläkelaitoksen asiamiehelle. Hakemuksen katsotaan tulleen vireille sinä päivänä, jona se on saapunut eläkelaitokselle tai eläkelaitoksen asiamiehelle. Hakemuksen saapumispäivästä säädetään tarkemmin hallintolain (434/2003) 18 §:ssä.

32 §

Luopumistuen hakeminen

Luopumistukea voi hakea aikaisintaan kaksi vuotta ennen 8 §:n 1 momentissa säädetyn iän saavuttamista. Hakemuksen tekemisen jälkeen luopuminen voi tapahtua jo ennen 8 §:n 1 momentissa säädetyn iän saavuttamista. Luopumistukea suoritetaan kuitenkin aikaisintaan 38 §:ssä säädetystä ajankohdasta lukien.

Hakijan on liitettävä allekirjoittamaansa hakemukseen osapuolten allekirjoittama luovutuskirjan luonnos tai esisopimus sekä 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 17 §:n 2 momentissa tai 77 a §:n 2 momentin 7 kohdassa sekä tarvittaessa 15 §:n 2 momentissa tarkoitettu luovutuksensaajan allekirjoittama sitoumus ehdollista päätöstä varten. Jos luopuminen tapahtuu 18–21 §:ssä säädetyn tavoin, on hakemukseen liitettävä lisäksi yhtiön sekä 15 §:ssä säädetty edellytykset täyttävän luovutuksensaajan allekirjoittamat edellä mainituissa lainkohdissa tarkoitettut sitoumukset sekä asiakirjat, joilla osoitetaan sitoumuksen antajan nimenkirjoitusoikeus ja oikeus sitoumuksen antamiseen. Hakemukseen on myös liitettävä 23 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu luovutuksensaajan aviopuolison allekirjoittama sitoumus.

Luopumistukea on haettava ja 2 momentissa tarkoitettut sitoumukset annettava eläkelaitoksen hyväksymällä lomakkeella.

Luopumistukea hakevan on annettava eläkelaitokselle asian käsittelemistä ja ratkaisemista varten tarvittavat tiedot.

34 §

Hakemuksen vireilletulo

Luopumistukihakemus sekä 15, 17 ja 18–21 §:ssä, 23 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 33 ja 77 a §:ssä tarkoitettut asiakirjat ja sitoumukset on toimitettava eläkelaitokselle tai eläkelaitoksen asiamiehelle. Hakemuksen katsotaan tulleen vireille sinä päivänä, jona se on saapunut eläkelaitokselle tai eläkelaitoksen asiamiehelle. Hakemuksen saapumispäivästä säädetään tarkemmin hallintolain (434/2003) 18 §:ssä.

38 §

Luopumistuen maksaminen

Luopumistukea suoritetaan asianomaista luopumistapaa koskevasta 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua luopumisajankohdasta; luopumistukea ei kuitenkaan suoriteta ennen kuin:

5) luopumisen kohteena olevan tilan pelto-
maan hallinta ja luovutettujen porojen omis-
tusoikeus sekä 15 ja 18–21 §:ssä tarkoitetuissa
tapauksissa myös tuotantorakennusten ja -
rakennelmien hallinta on siirtynyt luovutuk-
sensaajalle;

6) luovutuksensaaja on ryhtynyt täyttämään
15 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 16 §:n 1 mo-
mentin 5 kohdassa ja 17 §:n 2 momentissa
tarkoitettua sitoumustaan;

40 §

Eläkelaitoksen ilmoitusvelvollisuus

Luopumistuen alkamista koskevan päätök-
sen antamisen yhteydessä eläkelaitoksen on
toimitettava myös 15–21 §:ssä tarkoitettu
luovutuksensaajalle ja 18–21 §:ssä tarkoitetu-
lle yhtiölle sitoumusten täyttämistä varten tieto
siitä, kuinka kauan luopujalle tullaan maksa-
maan luopumistukea. Jos luopumistuen maksu
pysyvästi lakkaa ilmoitettua aikaisemmin,
eläkelaitoksen on niin ikään ilmoitettava asi-
asta luovutuksensaajalle.

Siinä tapauksessa, että hakemus hylätään
sen jälkeen, kun luopuminen on 4 §:ssä tar-
koitetulla tavalla tapahtunut, 15–21 §:ssä tai
23 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua sitou-
muksen antaneelle luovutuksensaajalle ja
18–21 §:ssä tarkoitettua yhtiölle on päätök-
sen lainvoimaiseksi tulemisen jälkeen ilmoitetta-
va, ettei annettu sitoumus sido häntä eikä yh-
tiötä.

38 §

Luopumistuen maksaminen

Luopumistukea suoritetaan asianomaista
luopumistapaa koskevasta 4 §:n 3 momentissa
tarkoitettua luopumisajankohdasta. Luopu-
mistukea ei kuitenkaan suoriteta ennen kuin:

5) luopumisen kohteena olevan tilan pelto-
maan hallinta ja luovutettujen porojen omis-
tusoikeus sekä 15 §:ssä, 17 §:n 1 momentin
1 kohdassa ja 18–21 §:ssä tarkoitetuissa ta-
pauksissa myös tuotantorakennusten ja -
rakennelmien hallinta on siirtynyt luovutuk-
sensaajalle;

6) luovutuksensaaja on ryhtynyt täyttämään
15 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 17 §:n
2 momentissa tai 77 a §:n 1 momentin 7 koh-
dassa tarkoitettua sitoumustaan;

40 §

Eläkelaitoksen ilmoitusvelvollisuus

Luopumistuen alkamista koskevan päätök-
sen antamisen yhteydessä eläkelaitoksen on
toimitettava myös 15, 17, 18–21 ja 77 a §:ssä
tarkoitettua luovutuksensaajalle ja 18–
21 §:ssä tarkoitettua yhtiölle sitoumusten
täyttämistä varten tieto siitä, kuinka kauan
luopujalle tullaan maksamaan luopumistukea.
Jos luopumistuen maksu pysyvästi lakkaa il-
moitettua aikaisemmin, eläkelaitoksen on niin
ikään ilmoitettava asiasta luovutuksensaajalle.

Siinä tapauksessa, että hakemus hylätään
sen jälkeen, kun luopuminen on 4 §:ssä tar-
koitetulla tavalla tapahtunut, 15, 17, 18–
21 §:ssä, 23 §:n 2 ja 3 momentissa tai
77 a §:ssä tarkoitettua sitoumuksen antaneelle
luovutuksensaajalle ja 18–21 §:ssä tarkoitetu-
lle yhtiölle on päätök-
sen lainvoimaiseksi tule-
misen jälkeen ilmoitettava, ettei annettu si-
toumus sido luovutuksensaajaa eikä yhtiötä.

47 §

Sitoumuksen täyttämisen keskeyttäminen

Luovutuksensaajalla on oikeus keskeyttää 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 16 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 17 §:n 2 momentissa tarkoitetun sitoumuksensa täyttäminen asevelvollisuutensa suorittamisen, maatilataloutta koskevien tai maatilataloutta tukevien ammatitointojensa taikka muun hyväksyttävän syyn vuoksi. Tällaisen esteen kestäessä vuotta pitemmän ajan eläkelaitoksen on pidennettävä sitomusaikaa esteen kestäväällä ajalla, jollei luovutuksensaaja osoita, että hän itse, hänen aviopuolisonsa tai toinen luovutuksensaaja.

Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös 18 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 19 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 20 §:n 1 momentin 1 kohdassa sekä 21 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun henkilöön.

48 §

Sitoumuksen täyttämättä jättäminen

Jollei 15–17 §:ssä tarkoitettu luovutuksensaaja täytä sitoumustaan eikä tämä johdu 47 §:ssä tarkoitettua hyväksyttävästä syystä, on eläkelaitoksen velvoitettava hänet korvaamaan eläkelaitokselle luopumistuen pääoma-arvo, joka määrätään sosiaali- ja terveysministeriön eläkelaitoksen hakemuksesta antamalla päätöksellä vahvistettujen perusteiden mukaan.

47 §

Sitoumuksen täyttämisen keskeyttäminen

Luovutuksensaajalla on oikeus keskeyttää 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 17 §:n 2 momentissa ja 77 a §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitetun sitoumuksensa täyttäminen asevelvollisuutensa suorittamisen, maatilataloutta koskevien tai maatilataloutta tukevien ammatitointojensa taikka muun hyväksyttävän syyn vuoksi. Tällaisen esteen kestäessä vuotta pitemmän ajan eläkelaitoksen on pidennettävä sitomusaikaa esteen kestäväällä ajalla, jollei luovutuksensaaja osoita, että hän itse, hänen aviopuolisonsa tai toinen luovutuksensaaja täyttää sitoumuksen velvoitteet.

Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös:

1) 18 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 19 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 20 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 21 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun henkilöön;

2) muuhun kuin 77 a §:ssä tarkoitettuun henkilöön, joka on antanut 77 a §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettua sitoumusta vastaavan sitoumuksen luovutuksensaajana, kun luopuminen on toteutettu luovuttamalla peltomaa lisäalueeksi ja luopumistukea on haettu viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2012;

3) henkilöön, joka on antanut 2 kohdassa tarkoitetun sitoumuksen luovutuksensaajana, kun luopuminen on toteutettu vuokraamalla peltomaa lisäalueeksi ja luopumistukea on haettu viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2011.

48 §

Sitoumuksen täyttämättä jättäminen

Jollei 15 tai 17 §:ssä, 47 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdassa taikka 77 a §:ssä tarkoitettu luovutuksensaaja tai vuokraaja täytä sitoumustaan eikä tämä johdu 47 §:n 1 momentissa tarkoitettua hyväksyttävästä syystä, on eläkelaitoksen velvoitettava hänet korvaamaan eläkelaitokselle luopumistuen pääoma-arvo, joka määrätään sosiaali- ja terveysministeriön eläkelaitoksen hakemuksesta antamalla päätöksellä vahvistettujen perusteiden mukaan.

Jos sitoumuksen laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä tai painavat kohtuusnäkökohdat sitä muutoin puoltavat, eläkelaitos voi kuitenkin päättää, että luopumistuen pääoma-arvo jätetään osaksi tai kokonaan perimättä. Jos 16 §:ssä tarkoitetut luovutuksensaajat toteuttavat tämän lain mukaisen sukupolvenvaihdon, jonka yhteydessä 16 §:n mukainen sitoumus siirretään sukupolvenvaihdoksessa tilanpidon jatkajan täytettäväksi, luopumistuen pääoma-arvo jätetään kokonaan perimättä.

Pääoma-arvosta on maksettava korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu vuotuinen korko 30 päivän kuluttua siitä, kun 15–21 §:ssä tarkoitettu luovutuksensaaja tai yhtiö on saanut tiedon pääoma-arvon suorittamisvelvollisuutta koskevasta päätöksestä. Tiedoksisääntöä katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu eläkelaitokselle ilmoitettuun osoitteeseen, jollei muuta osoiteta.

Jos sitoumuksen laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä tai painavat kohtuusnäkökohdat sitä muutoin puoltavat, eläkelaitos voi kuitenkin päättää, että luopumistuen pääoma-arvo jätetään osaksi tai kokonaan perimättä. *Luopumistuen pääoma-arvo jätetään kokonaan perimättä, jos luovutuksensaaja toteuttaa tämän lain mukaisen sukupolvenvaihdon, jonka yhteydessä 47 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu sitoumus siirretään sukupolvenvaihdoksessa tilanpidon jatkajan täytettäväksi.*

Pääoma-arvosta on maksettava korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua vuotuista korkoa siitä lähtien, kun 30 päivää on kulunut siitä, kun 15, 17, 18–21, 47 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tai 77 a §:ssä tarkoitettu luovutuksensaaja taikka yhtiö on saanut tiedon pääoma-arvon suorittamisvelvollisuutta koskevasta päätöksestä. Tiedoksisääntöä katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu eläkelaitokselle ilmoitettuun osoitteeseen, jollei muuta osoiteta.

13 luku

Erinäiset säännökset

77 a §

Keskeneräisen sukupolvenvaihdon loppuun saattaminen vuonna 2013 ja 2014 säännönmukaisesta luopumisesta poiketen

(uusi)

Sen estämättä, mitä 4 §:ssä ja 3 luvussa säädetään, luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi vuosina 2013 ja 2014 tapahtua myös siten, että luopuja luovuttaa maatilan koko peltomaan lisämaaksi luovutuksensaajan tai tämän aviopuolison maatilaan, jolla luovutuksensaaja luopumisen tapahtuessa harjoittaa maataloutta.

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että:

1) luopuja täyttää 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetyn vähimmäisiän, jos luopumistukea haetaan vuonna 2013, tai 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyn vähimmäisiän, jos luopumistukea haetaan vuonna 2014;

2) luovutuksensaajana on luopujan lapsi tai

8 §:n 3 momentissa tarkoitettu luopujan lähisukulainen yksin tai yhdessä aviopuolisonsa kanssa;

3) luovutuksensaaja ei ole täyttänyt 50 vuotta;

4) luovutuksensaaja on ottanut maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n säännösten mukaisesti sanotussa laissa säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskevan vakuutuksen maatalouden harjoittajana;

5) luovutuksensaajalle on myönnetty 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu aloitustuki;

6) sen maatilan peltoala, johon luopumisen kohteena oleva peltomaa on tarkoitettu lisäalueeksi, kasvaa luovutuksen johdosta vähintään kahdella hehtaarilla ja maatila sijaitsee sellaisella etäisyydellä lisämaaksi luovutetusta peltoalasta, että yhdysviljely on mahdollista; ja

7) luovutuksensaaja sitoutuu viljelemään tilaa niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuilla tavoin toteutettuun luopumiseen sovelletaan luopumisajankohdan osalta, mitä 4 §:n 3 momentissa säädetään maatilan luovutuskirjasta ja hallinnan siirrosta. Tällaiseen luopumiseen sovelletaan 9 §:ää vastaavalla tavalla kuin toteutettaessa maatilalla sukupolvenvaihdos. Jos luovutus tapahtuu kahdelle luovutuksensaajalle yhdessä viljeltäväksi, molempien on täytettävä, mitä tässä pykälässä säädetään. Jos luovutus kuitenkin tapahtuu aviopuolisoille yhteisesti, ainakin toisen aviopuolisoista on täytettävä, mitä tässä pykälässä säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset lisämaan enimmäisetäisyydestä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 2013.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä kuitenkin sovelletaan:

1) tuen myöntämistä koskevaan hakemukseen, joka on vireillä tämän lain tullessa voimaan;

2) asiaan, joka koskee tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla myönnettyä tukea taikka annettua ehdollista päätöstä tai sitoumusta.

Sen estämättä, mitä 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään, luopumistuen saamisen edellytyksenä toteutettaessa luopuminen vuonna 2014 on, että luopuja on täyttänyt 56 vuotta, jos luopumistukea haetaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2013.

Sen estämättä, mitä 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään luopujan vähimmäisiästä toteutettaessa vuonna 2014 maatilalan sukupolvenvaihdos 15 tai 18–21 §:ssä säädetyin tavoin luovuttamalla maatalon peltoalueet ja tuotantorakennukset luopujan lapselle tai muulle lähisukulaiselle, vuonna 1957 tai sitä aikaisemmin syntyneellä luopujalla luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja luopumisen tapahtuessa on täyttänyt 56 vuotta, mutta ei kuitenkaan 63 vuotta. Jos luopujat ovat aviopuolisoita ja luopujista vanhempi täyttää tässä momentissa säädetyt edellytykset ja on muutoin luopumistukeen oikeutettu, nuoremmalla puolisoilla on oikeus luopumistukeen, jos hän on luopumisen tapahtuessa täyttänyt 51 vuotta. Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös lain 9 §:n 3 momentissa tarkoitettuun maataloutta yhtymän lukuun harjoittaneeseen yhtymän nuorempaan osakkaaseen. Toteutettaessa vuonna 2014 maatilalan sukupolvenvaihdos 15 tai 18–21 §:ssä säädetyin tavoin luovuttamalla maatalon peltoalueet ja tuotantorakennukset luopujan lapselle tai muulle lähisukulaiselle, vuonna 1962 tai sitä aikaisemmin syntyneellä 9 §:n 2 momentissa tarkoitettulla maatalousyrittäjän leskellä tai täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavalla maatalousyrittäjän puolisoilla on oikeus luopumistukeen, jos hän on luopumisen tapahtuessa täyttänyt 51 vuotta. Luopumistukea ei kuitenkaan suoriteta tässä momentissa tarkoitetuille luopujille 56 vuoden iän täyttämistä edeltävältä ajalta.

Mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, sovelletaan myös tämän lain 77 a §:ssä tarkoitettuun luopumiseen.

Lain 1—5 luvun säännöksiä lukuun ottamatta 4 §:n 1 momenttia, 23 §:n 1 momenttia, ja 8 §:n 1 momenttia sovelletaan 77 a §:ssä tarkoitettuun luopumiseen sellaisina kuin ne olivat tämän lain voimaan tullessa.